Obecní zřízení v ČR

Bc. Hana Štěpanovská

Diplomová práce
2011

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení:	**Bc. Hana ŠTĚPANOVSKÁ**
Osobní číslo:	**M090823**
Studijní program:	**N 6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor:	**Veřejná správa a regionální rozvoj**
Téma práce:	**Obecní zřízení v České republice**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I.Teoretická část

- **Uveďte obecné informace o obcích v ČR.**
- **Charakterizujte zastupitelstva a rady obcí.**
- **Charakterizujte výbory zastupitelstev obcí a komise rad obcí.**

II.Praktická část

- **Uveďte obecné informace o statutárních městech Olomouc a Přerov, městyse Dřevohostice.**
- **Analyzujte zastupitelstva a rady měst Olomouc a Přerov a městyse Dřevohostice.**
- **Analyzujte výbory zastupitelstev a komise rad měst Olomouc a Přerov a městyse Dřevohostice.**
- **Zhodnoťte stávající stav výborů zastupitelstev a komisí rad měst Olomouc a Přerov a městyse Dřevohostice.**
- **Navrhněte a doporučte zlepšení stávajícího stavu výborů zastupitelstev a komisí rad měst Olomouc a Přerov a městyse Dřevohostice.**

Závěr

Rozsah diplomové práce: **cca 70**

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

[1] HENDRYCH, D. a kol. Správní právo: Obecná část. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 838 s. ISBN 978-80-7400-049-2.
[2] KOPECKÝ, M. Právní postavení obcí a krajů: základy komunálního práva. Praha: Wolters Kluwer, 2010. 245 s. ISBN 978-80-7357-561-8.
[3] KOUDELKA, Z., ONDRUŠ, R., PRŮCHA, P. Zákon o obcích: obecní zřízení. Komentář. 4. vyd. Praha: Linde, 2009. 488 s. ISBN 978-80-7201-760-7.

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. et Mgr. Monika Horáková**
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva

Datum zadání diplomové práce: **28. března 2011**

Termín odevzdání diplomové práce: **2. května 2011**

Ve Zlíně dne 28. března 2011

L.S.

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

RNDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA

BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby[1];

- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí:

  ☒ bez omezení;

  ☐ pouze prezenčně v rámci Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;

- na mou bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3[2];

- podle § 60[3] odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

---

[1] zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevýdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

[2] zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

[3] zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60[4] odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);

- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem bakalářskou/diplomovou práci zpracoval/a samostatně a použité informační zdroje jsem citoval/a;

- odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 2. 5. 2011 ....

[4] zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Práce poskytuje souhrn obecných informací o obcích v České republice, objasnění postavení a dělení obcí, charakterizuje působnost obcí a jejich orgánů, zejména zastupitelstev, rad, výborů zastupitelstev a komisí rad. Praktická část poskytuje informace o statutárních městech Olomouc, Přerov, městyse Dřevohostice, analýzu zastupitelstev a rad těchto obcí, na základě dotazníků analýzu výborů zastupitelstev a komisí rad. Výstupní doporučení jsou předpokladem zvýšení efektivnosti činnosti výborů a komisí.

Klíčová slova: Obec, zastupitelstvo obce, rada obce, výbor zastupitelstva obce, komise rady obce

ABSTRACT

This disertation presents an overview of general information on municipalities in the Czech Republic, including their status and classification. It also describes their governance, including local councils and commissions, local council commitees and town council commissions. The practical part applies the framework defined earlier to the cases of the statutory city of Olomouc and Prerov and the town of Drevohostice. It analyses municipal boards and town councils based on questionnaire answers from the relevant officials. The final recommendations look at ways of making the boards and councils more effective.

Keywords:

Municipality, local council, town council, local council commitee, town council commission

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. et Mgr. Monice Horákové za cenné, věcné připomínky a odborné rady, kterými přispěla k vypracování této diplomové práce a v neposlední řadě za možnost zpracovávat diplomovou práci pod jejím vedením.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

OBSAH **8**
ÚVOD **10**
I TEORETICKÁ ČÁST **12**
1 OBECNÉ INFORMACE O OBCÍCH V ČR **13**
1.1 POSTAVENÍ OBCÍ **14**
1.1.1 OBČANÉ OBCÍ 15
1.1.2 ÚZEMÍ OBCÍ A JEHO ZMĚNY 16
1.1.3 EKONOMICKÝ PRVEK OBCÍ 17
1.2 DĚLENÍ OBCÍ **18**
1.3 PŮSOBNOST OBCÍ **20**
1.3.1 SAMOSTATNÁ PŮSOBNOST 21
1.3.2 PŘENESENÁ PŮSOBNOST 27
1.4 ORGÁNY OBCÍ **30**
1.4.1 STAROSTA 30
1.4.2 OBECNÍ ÚŘAD 32
1.4.3 OBECNÍ POLICIE 33
2 OBECNÍ ZASTUPITELSTVA A RADY **36**
2.1 CHARAKTERISTIKA ZASTUPITELSTVA OBCE **36**
2.1.1 POSTAVENÍ ČLENŮ ZASTUPITELSTVA OBCE 36
2.1.2 POVINNOSTI A PRÁVA ČLENŮ ZASTUPITELSTVA OBCE 38
2.1.3 ZASEDÁNÍ ZASTUPITELSTVA OBCE 40
2.2 CHARAKTERISTIKA RAD OBCÍ **42**
2.2.1 PRAVOMOCI RADY OBCE 42
2.2.2 SCHŮZE RADY OBCE 43
3 VÝBORY ZASTUPITELSTEV OBCÍ A KOMISE RAD OBCÍ **46**
3.1 CHARAKTERISTIKA VÝBORŮ ZASTUPITELSTEV OBCÍ **46**
3.2 CHARAKTERISTIKA KOMISÍ RAD OBCÍ **50**
II PRAKTICKÁ ČÁST **53**
4 OBECNÉ INFORMACE – STATUTÁRNÍ MĚSTO OLOMOUC A PŘEROV, MĚSTYS DŘEVOHOSTICE **54**
4.1 OLOMOUC **54**
4.2 PŘEROV **56**
4.3 DŘEVOHOSTICE **60**

5 ZASTUPITELSTVA A RADY – STATUTÁRNÍ MĚSTO OLOMOUC A PŘEROV, MĚSTYS DŘEVOHOSTICE 62

5.1 ANALÝZA ZASTUPITELSTEV 62

5.2 ANALÝZA RAD 68

6 VÝBORY ZASTUPITELSTEV A KOMISE RAD - STATUTÁRNÍ MĚSTO OLOMOUC A PŘEROV, MĚSTYS DŘEVOHOSTICE 74

6.1 ANALÝZA VÝBORŮ ZASTUPITELSTEV 74

6.2 ANALÝZA KOMISÍ RAD 76

7 ZHODNOCENÍ STÁVAJÍCÍHO STAVU VÝBORŮ ZASTUPITELSTEV A KOMISÍ RAD - STATUTÁRNÍ MĚSTO OLOMOUC A PŘEROV, MĚSTYS DŘEVOHOSTICE 84

8 NÁVRHY A DOPORUČENÍ KE ZLEPŠENÍ STÁVAJÍCÍHO STAVU VÝBORŮ ZASTUPITELSTEV A KOMISÍ RAD - STATUTÁRNÍ MĚSTO OLOMOUC A PŘEROV, MĚSTYS DŘEVOHOSTICE 86

ZÁVĚR 88

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY 90

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.

SEZNAM OBRÁZKŮ 93

SEZNAM TABULEK ..... CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.

SEZNAM PŘÍLOH 94

ÚVOD

Základními územními samosprávnými celky v České republice jsou obce, které jsou rovněž považovány za základní sídelní jednotky i základní územní jednotky státu. Problematika obecního zřízení je upravena celou řadou zákonů. Na prvním místě je nutno zmínit zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, jehož hlava sedmá je obecně věnována územní samosprávě. Blíže je však tato problematika upravena zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů, zákonem č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů. Další zákony související s problematikou obecního zřízení jsou zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a obcí s rozšířenou působností, ve znění pozdějších předpisů. V rámci evropské integrace byla sestavena smlouva s názvem Evropská charta místní samosprávy, která byla Českou republikou ratifikována a v stoupila v platnost dne 1. září 1999. Do právního řádu České republiky byla implementována ve formě zákona č. 181/1999 Sb., o přijetí Evropské charty místní samosprávy, ve znění pozdějších předpisů.

Cílem teoretické části práce je poskytnout souhrn obecných informací o obcích v České republice, spočívající především v objasnění postavení obcí a dělení obcí. V neposlední řadě zde bude charakterizována působnost obcí a jejích orgánů. Podrobnější charakteristika bude věnována zastupitelstvům a radám obcí, jakož i jejich výborům a komisím.

V návaznosti na teoretickou část bude část praktická spočívat v poskytnutí úvodních obecných informacích o statutárním městě Přerov a Olomouc a o městysi Dřevohostice. Cílem této části bude analýza zastupitelstev a rad těchto tří obcí, na základě které budou zhodnoceny souvislosti mezi velikostí obce a rozsahu činnosti jejích orgánů. Pozornost bude rovněž věnována výborům zastupitelstev a komisím rad, jejich činnost bude analyzována na základě dotazníků vyplněných přímo jejich zástupci. Tyto dotazníky budou dále sloužit jako podklad pro zhodnocení stávající situace výborů a komisí, která bude posuzována jednak z pohledu počtu členů a frekvencí jejich schůzí a jednak z pohledu kvality dodávaných podkladů, množství stanovisek překládaných ročně zastupitelstvu či radě. Dále budou brá-

ny v potaz názory jednotlivých členů výborů a komisí v souvislosti se stávající právní úpravou včetně evaluace vlastního výboru či komise.

Na základě analýzy výše uvedené problematiky bude vyvozen závěr - předpoklad změn, návrhů a doporučení směřujících k zefektivnění činnosti výborů a komisí, přičemž bude vycházeno nejen z návrhů členů komisí a výborů, ale také z pozice nestranného pozorovatele.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 OBECNÉ INFORMACE O OBCÍCH V ČR

Myšlenka obecního zřízení v Českých zemích sahá do poloviny 19. století. Půdu pro jeho vybudování vytvořilo zrušení poddanství nařízením císaře Ferdinanda I. Dobrotivého, následně korunovaného i jako českého a uherského krále, na základě čehož byl titulován jako Ferdinand V., které podepsal 7. září 1848. Do této převratné změny byla veškerá správa vykonávána prostřednictvím patrimoniální správy. Ta spočívala jednak ve správě majetku, jež byla svěřena vrchnosti na jednotlivých panstvích, kde v čele stál hejtman, v případě velkých panství pak regent, kterým vypomáhali tzv. specializovaní písaři a výkonní pracovníci, a jednak v dozoru nad poddanými a jejich samosprávou. Po zrušení poddanství bylo nutno stávající situaci upravit jiným způsobem. Za první zákonnou úpravu obecního zřízení je považováno vydání Stadiónova prozatímního zřízení ze dne 20. března 1849. Již v tomto zřízení se setkáváme se členěním obcí na obce místní, okresní a krajské. V platnost však vstoupily pouze právní předpisy týkající se obcí místních. Mezi další významné historické mezníky související s rozvojem obecní samosprávy patří vydání císařského patentu, kterým měl být dne 24. dubna 1859 vydán říšský zákon obecní. Nabytí účinnosti se však dočkala pouze část upravující domovské právo. Rovněž zemské zákony obecní pro Čech, Moravu a Slezsko z let 1863 a 1864 jsou neopomenutelnými dokumenty dějin českého územního zřízení, jelikož upravovaly také obecní zřízení.

Dne 28. října 1918 byl zřízen samostatný československý stát, v jeho právním systému zůstaly zachovány zemské zákony z let 1863 a 1864. Během nedlouhé existence tzv. II. republiky došlo k odbourání některých demokratických institutů, což mělo za následek rozpuštění některých volených orgánů obcí. Další narušování demokracie, zastírané údajnou snahou zjednodušit správu, je možno pozorovat během Protektorátu Čechy a Morava. Po 2. světové válce byla upravena dne 18. ledna 1946 činnost zemských a okresních národních výborů, jejichž vznik souvisel již se situací nastalou během okupace. Zemské národní výbory byly podřízeny vládě, současně zanikly orgány zemí – zemské zastupitelstvo, zemský úřad, zemský prezident, zemský úřad byl přeměněn v úřad zemského národního výbo-

ru[5]. V meziválečném období republiky a v období protektorátu docházelo ke značnému omezování práv vkládaných do rukou územní samosprávy. Kupříkladu do orgánů obcí se volilo na základě majetkového konsensu.[6] V letech 1953 – 1960 pak vstoupily v platnost zákony o řízení národních výborů vládou, o národních výborech a Ústava Československé socialistické republiky.

V roce 1989, po období totalitního režimu, došlo k obnovení demokracie a v souvislosti s tím i obnovení vývoje územní samosprávy. Roku 1990 pak byl přijat zákon o obcích, zákon o hlavním městě Praze a zákon o volbách do zastupitelstev obcí. Roku 2000 pak byl nahrazen zákon o obcích a zákon o hlavním městě Praze zákony novými. Právní úprava voleb do zastupitelstev obcí pak byla nahrazena roku 2001.

V současné době je tedy obecní zřízení upraveno zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů, postavení hlavního města Prahy je upraveno zákonem č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů.

1.1 Postavení obcí

„Česká republika je svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana.“[7] Právě z onoho demokratického zřízení vyplývá i existence veřejné správy. Obce vykonávají veřejnou správu jak výkonem samostatné působnosti, tak i přenesené působnosti.[8] Každá část území České republiky je součástí území některé obce, nestanoví-li zvláštní zákon jinak.[9] Výjimku však tvoří tzv. vojenské újezdy, které jsou definovány jako vymezené části území státu určené k zajišťování obrany státu a

[5] BÍLÝ, J.: Právní dějiny na území České republiky, Praha: Linde 2003. 474 s. ISBN 80-7106-709-1.
[6] JANÁK, J., HLEDÍKOVÁ, Z., DOBEŠ, J.: Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost., Lidové noviny, Praha 2005. 568 s. ISBN 80-7106-709-1.
[7] Čl. 1 zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
[8] BRŮNA, M.: Veřejná správa, Praha: Institut pro místní správu, 2006. 87 s. ISBN 80-86976-09-2.
[9] KOPECKÝ, M. Právní postavení obcí a krajů: základy komunálního práva. Praha: KLUWER. 377 s. ISBN 978-80-7357-561-8. Str. 71.

výcviku ozbrojených sil. „Újezd tvoří územní správní jednotku.“[10] Vojenské újezdy, na rozdíl od obcí, nejsou právnickými osobami. Správa je zde vykonávána prostřednictvím újezdních úřadů.

Tak, jako má stát své symboly, disponují i obce svými symboly, kterými jsou znak obce a obecní prapor, nemusí to však být pravidlem. V případě, že obecní znak či prapor chybí, mohou být uděleny na návrh takové obce předsedou Poslanecké sněmovny. Stejně tak záměr obce směřující ke změně znaku či praporu může obec navrhnout předsedovi Poslanecké sněmovny.

Obce jsou povinny dbát veřejného zájmu při plnění úkolů jím stanovených zákony a jinými právními předpisy. Každá obec má svůj územní, osobní a ekonomický základ, je tedy geografický, hranicí omezený celek, který je tvořen jedním nebo více katastrálními územími. Obec je rovněž tvořena územním společenstvím občanů, kteří mají právo na samosprávu.[11] Obce jsou veřejnoprávními korporacemi. „Podstatnou složkou ekonomického základu samosprávy obce je její majetek, s nímž hospodaří samostatně v souladu se zákonem.“[12]

1.1.1 Občané obcí

Osobní základ obce je tvořen občany obce - fyzickými osobami, občany České republiky hlášenými k trvalému pobytu v obci.[13] Možnost podílet se na tvorbě vůle obce a možnost disponovat určitými právy mají nejen osoby, které jsou občany obce a dosáhly 18. roku věku, ale také cizinci, kteří dosáhli 18. roku věku, mající trvalý pobyt na území obce, pokud je toto stanoveno mezinárodní smlouvou a vlastníci nemovitostí na území obce. Mezi práva výše uvedených osob patří možnost vyjadřovat se na zasedání obecního zastupitel-

[10] § 30 odst. 1 zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky.
[11] Čl. 100 odst. 1 zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
[12] Územní samospráva. Zákon o obcích. Zákon o krajích. Zákon o hlavním městě Praze. Zákon o ústředních územních samosprávních celcích. Poznámky. Prováděcí předpisy. Vybrané související předpisy, Praha: Eurounion, 2006. 454 s. ISBN 80-7317-056-6. Str. 13.
[13] § 16 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

stva, vyjadřovat se k návrhu rozpočtu obce a jejímu závěrečnému účtu, podávat návrhy, podněty a připomínky orgánům obce, podávat petice a stížnosti dle Listiny základních práv a svobod, nahlížet do zápisů jednání orgánů obce a činit si z nich výpisy, požadovat projednání určité záležitosti v oblasti samostatné působnosti obce, právo volit a být volen do zastupitelstva obce a hlasovat v místním referendu.

Význačné osobě, která se zasloužila o rozvoj obce, může být zastupitelstvem této obce uděleno čestné občanství, které takovou osobu opravňuje účastnit se zasedání obecního zastupitelstva.

Občané obcí mají však i své povinnosti, ty jsou stanoveny zvláštními předpisy, obecnými právními předpisy povinnosti občanů obcí stanoveny nejsou. Významu v této sféře nabývá zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, na základě kterého jsou obce oprávněny stanovovat výši poplatku ze psů, vybírat za provoz systému nakládání s komunálním odpadem, poplatek ze vstupného, z užívání veřejného prostranství, z ubytovací kapacity, za lázeňský či rekreační pobyt, za provoz výherního hracího přístroje, za povolený vjezd motorovým vozidlem do vybraných částí měst. Vybírání těchto poplatků obce dále upravují svými obecně závaznými vyhláškami.

1.1.2 Území obcí a jeho změny

Územní základ obce je tvořen územím obce, které se může zákonným způsobem měnit, čímž dochází ke slučování obcí, připojení jedné obce k druhé či naopak oddělení části obce. Hranice obcí se mohou také měnit z důvodů změn jiných územních jednotek, tedy krajů nebo změn hranic celého státu. K jakýmkoli změnám území obce je nutná předchozí konzultace s obyvatelstvem, a to nejlépe formou místního referenda. Touto problematikou se zabývá i Evropská charta místní samosprávy.

Sloučením dvou či více sousedních obcí vzniká obec nová. V takovém případě je uzavřena veřejnoprávní smlouva. Takto lze učinit na základě rozhodnutí obecního zastupitelstva,

popř. místního referenda. Nově vzniklá obec je pak právním nástupcem, je na ni tedy převeden nejen majetek, ale také práva a závazky.

Připojením obcí dojde k rozšíření jedné obce a zároveň zániku obce druhé. Stejně jako v případě slučování obcí je dohoda dotčených obcí uzavírána prostřednictvím veřejnoprávní smlouvy na základě rozhodnutí obecního zastupitelstva či místního referenda. Majetek, práva a závazky přechází na obec, která nezanikla.

V případě, že část obce usiluje o oddělení, koná se v této části místní referendum. Na základě jeho kladného výsledku obec podá návrh na oddělení příslušnému krajskému úřadu, do jehož územní působnosti daná obec spadá. Po oddělení musí katastrální území obcí sousedit s minimálně 2 obcemi nebo obcí a cizím státem, musí se jednat o souvislé území, které má po oddělení minimálně 1000 občanů.[14] Občané části usilující o oddělení ustanoví přípravný výbor, jehož úkolem je iniciace činností, souvisejících s oddělením části obce.

1.1.3 Ekonomický prvek obcí

Obce jsou veřejnoprávními korporacemi, tedy právnickými osobami. Z právní subjektivity, kterou disponují, vyplývá, že mohou vlastnit majetek a svým jménem jednak vystupovat v právních vztazích a jednak nést odpovědnost potencionálně z těchto vztahů vyplývajících. Právnickými osobami jsou rovněž městské obvody či části a organizační složky obcemi či jejich částmi zřízené.

S finančními prostředky obce hospodaří na základě zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon stanoví, že obce jsou povinny využívat svůj majetek účelně a hospodárně v souladu s jejími zájmy a úkoly vyplývajícími ze zákonem vymezené působnosti. Na základě § 2 písm. m) až o) zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontro-

[14] § 21 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

le ve veřejné správě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, je pojem hospodárnost definován jako použití veřejných prostředků k zajištění stanovených úkolů s co nejnižším vynaložením těchto prostředků, a to při dosažení odpovídající kvality plněných úkolů. Pojem efektivnost je pak možno vysvětlit jako takové použití veřejných prostředků, kterým se dosáhne nevýše možného rozsahu, kvality a přínosu plněných úkolů ve srovnání s objemem prostředků vynaložených na jejich plnění. Účelností se pak rozumí takové použití veřejných prostředků, které zajistí optimální míru dosažení cílů při plnění stanovených úkolů.

Mezi povinnosti obcí rovněž patří povinnost pečovat o svůj majetek ve smyslu jeho zachování a dalšího rozvoje. Veškerý majetek musí obce rovněž evidovat a chránit. Ke svému majetku musí zkrátka obce přistupovat s péčí řádného hospodáře, což zahrnuje i dohled nad plněním závazků dlužníků. Mezi pravidla související s hospodařením obcí, která mají vyšší míru konkrétnosti, je možné zařadit např. povinnost obce neručit za závazky fyzických a právnických osob (s výjimkami), zveřejňovat na úřední desce záměry o dispozicích s nemovitým majetkem (s výjimkami), sestavovat každoročně rozpočet obce a závěrečný účet obce a hospodařit podle schváleného rozpočtu, nechat si přezkoumat hospodaření obce za uplynulý kalendářní rok, zajišťovat výkon finanční kontroly podle zvláštního zákona o finanční kontrole.[15]

1.2 Dělení obcí

Obce České republiky jsou velice různorodé. Nejedná se pouze o pestrost co do počtu obyvatel, ale také plošné rozlohy, infrastruktury či ekonomického bohatství. Pro všechny obce ovšem platí zásada jednotné právní úpravy, tzn. že existují právní normy, které stanoví základy vnitřní organizace a samosprávy, jež jsou jednotné pro všechny obce.[16]

[15] Základní principy hospodaření obce 1. [online]. [cit. 2011-02-12]. Dostupné z WWW: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6432524>.
[16] HENDRYCH, D. a kol. Správní právo. Obecná část. 7. vyd., Praha: C. H. Beck, 2009. 822 s. ISBN 978-80-7400-049-2.

Na členění obcí lze pohlížet z několika úhlů. První možností je rozčlenění na obce, které bývají označovány jako vesnické, a na města. Městem jsou takové obce, které mají alespoň 3000 obyvatel nebo byly městy před nabytím účinnosti zákona č. 128/2000 Sb. Roku 2006 pak došlo k zavedení institutu městyse, a to novelou obecního zřízení, která byla provedena zákonem č. 234/2006 Sb., změna obecního zřízení, krajského zřízení a některých dalších zákonů. Za městys je označována taková obec, která stojí na rozhraní mezi vesnickou obcí a městem, a to jak velikostí, tak i významem.

Další možností členění obcí rozdělení na města základní, statutární a hlavní město Prahu. Základní města jsou ta, která nejsou městy statutárními ani hlavním městem Prahou.

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů uvádí taxativní výčet statutárních měst. Další města se mohou stát statutárními pouze v případě, že dojde ke změně zákona. Jsou jimi Brno, České Budějovice, Děčín, Frýdek-Místek, Havířov, Hradec Králové, Chomutov, Jihlava, Karlovy Vary, Karviná, Kladno, Liberec, Mladá Boleslav, Most, Olomouc, Opava, Ostrava, Pardubice, Plzeň, Přerov, Teplice, Ústí nad Labem a Zlín. Celkem se tedy jedná o 23 měst České republiky, která mají toto výsadní postavení. Formou obecně závazné vyhlášky je možno statutární města členit na městské obvody nebo městské části. V důsledku toho jsou rozlišována územně členěná statutární města a ostatní statutární města. Městský obvod (část) disponuje zastupitelstvem, které však není oprávněno vydávat obecně závazné vyhlášky, ale také majetkem, který je mu svěřen. Označení správních úřadů ve statutárních městech je odlišné od běžných měst, pojem „obecní úřad“ je nahrazen pojmem „magistrát“, „starosta“ pak „primátorem“, který má svého „náměstka“, popř. „náměstky“. Primátor každého statutárního města jmenuje a odvolává se souhlasem ředitele krajského úřadu tajemníka magistrátu.[17]

Postavení hlavního města Prahy je upraveno zákonem č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, kterým je tomuto městu udělen právě statut hlavního města. Postavení městských

částí, na které je Praha členěna, je upraveno tímto zákonem, Statutem a zvláštními zákony, stejně jako jejich působnost. Městské části disponují vlastním rozpočtem, mají rovněž vlastní zastupitelstvo, radu, starostu a úřad městské části.

1.3 Působnost obcí

Své úkoly stanovené zákonem jsou obce oprávněny vykonávat na ohraničeném území, které označeno jako správní obvod. Vzhledem k existenci velmi malých obcí čítajících nízký počet obyvatel, není možné, aby všechny obce vykonávaly stejné úkoly pro svůj správní obvod. V takových případech působnost obce překročí hranice svého území v oblasti správy. Jedná se o obce s pověřeným obecním úřadem a obce s rozšířenou působností. Tradičním příkladem přesahu správního obvodu obce je činnost městské policie, která může obstarávat bezpečnost a další jí příslušející úkoly pro území více obcí.

Území obce je pro vyznačení působnosti obce bezesporu velice důležité. Stejně nepostradatelné je ale také vymezení působnosti věcné, jež je velice pestrá. Obce v rámci ní zabezpečují tzv. veřejné služby obcí, kterými jsou záležitosti v oblasti školství, kultury, bydlení, dopravy, sociální a zdravotní politiky, veřejný pořádek a bezpečnost. Obecně závaznou vyhláškou je pak možné stanovit jaké místní poplatky a v jaké výši budou vybírány. Věcná působnost je v podstatě konkrétně vymezený okruh úkolů v rámci svěřené pravomoci.

Základem působnosti obcí však je její rozdělení na působnost samostatnou a působnost přenesenou. „Hlavními nositeli samostatné působnosti jsou volené orgány, hlavními protagonisty přenesené působnosti obecní úřady, dále zvláštní orgány obcí, výjimečně komise rady pověřené výkonem přenesené působnosti.“[18]

[17] §140 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů
[18] BRŮNA, M.: Veřejná správa, Praha: Institut pro místní správu, 2006. 87 s. ISBN 80-86976-09-2. Str. 43.

1.3.1 Samostatná působnost

V rámci samostatné působnosti obec vykonává svoji samosprávu, tzn. správu takových záležitostí, který jí nebyly státem odňaty, a to vlastním jménem a na vlastní zodpovědnost. Přestože se jedná o záležitosti, které obci nebyly státem odňaty, může do nich stát v rámci ochrany zákona a jen způsobem stanoveným zákonem zasahovat.

Záležitosti, kterým tvůrce zákona přikládá větší důležitost, jsou stanoveny jako obligatorní, tedy povinné. Záležitosti menší důležitosti jsou ponechány na vůli té které obce, zda některé záležitosti vykonávat bude či ne.

Mezi úkony, které jsou projevem samostatné působnosti obce, patří např.:

Záležitosti existence obce a jejich územních změn, což spočívá v možnosti sloučení dvou obcí nebo připojení jedné obce k obci, se kterou sousedí, podání návrhu na oddělení části obce krajskému úřadu, přičemž předpokladem je kladný výsledek konaného se místního referenda. Uzavření dohody o změně hranic obce mezi takovými obcemi, kterých se to týká, musí být oznámeno Ministerstvu vnitra, Ministerstvu financí, příslušnému finančnímu úřadu a příslušnému katastrálnímu úřadu.

Názvy částí obcí, ulic či veřejných prostranství jsou rovněž v rozhodovací dispozici obce. Názvy částí obcí zpravidla kopírují názvy obcí, které se původně na daném území nacházely. K pojmenování ulic a veřejných prostranství se neužívá jmen žijících osob veřejného života. Názvy se uvádí v českém jazyce, tam, kde žijí národnostní menšiny, pak i v jejím jazyce. Změna názvu celé obce už však do samostatné působnosti nespadá. Jednotlivé budovy v obci se označují popisnými čísly, to se nevztahuje na vedlejší budovy, jako jsou garáže u domu nebo jednotlivé stavby v areálu jednoho podniku. Chaty a jiné stavby určené k individuální rekreaci se označují evidenčními čísly.[19]

[19] §31 odst. 3 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

Obec je povinna vést kroniku obce, která obsahuje záznamy o významných událostech konaných v obci. Jedná se o knihu psanou buď ručně nebo vedenou v elektronické podobě. „Zápis do kroniky se provádí nejméně jedenkrát za kalendářní rok.“[20]

Vnitřní organizace obce zahrnuje nejen vztah jednotlivých městských částí a obvodů k městu jako takovému, ale také např. zřizování městské policie, udělování či odnímání čestného občanství obce, koordinaci pracovněprávních vztahů mezi obcí a jejími zaměstnanci. Neopomenutelné jsou také záležitosti související s komunální politikou, tedy některé úkoly při organizaci voleb do místních zastupitelstev, např. rozdělení volebních obvodů, vyhlášení a organizace místního referenda a volba či zřizování orgánů obce, jako jsou výbory zastupitelstev, komise rad, odbory a oddělení obecního úřadu apod.

Rozpočtové hospodaření vychází z povinnosti obce každoročně sestavovat rozpočet. Rozpočet obce je schvalován zastupitelstvem jako vyrovnaný, výjimečně jako přebytkový či schodkový. V případě přebytkového tento přebytek slouží ke splácení jistiny úvěrů z minulých let nebo k využití v letech následujících. Jako schodkový může být rozpočet schválen pouze pokud bude možné schodek uhradit přebytky z minulých let nebo „smluvně zabezpečenou půjčkou, úvěrem, návratnou finanční výpomocí nebo výnosem z prodeje komunálních dluhopisů územního samosprávného celku“[21].

Rozpočet obce se skládá z příjmů a výdajů. Příjmy obce tvoří příjmy z vlastního majetku a majetkových práv, z výsledků vlastní činnosti, z hospodářské činnosti právnických osob, pokud jsou podle tohoto nebo jiného zákona příjmem obce, která organizaci zřídila nebo založila, z vlastní správní činnosti včetně příjmů z výkonů státní správy, k nimž je obec pověřena podle zvláštních zákonů, zejména ze správních poplatků z této činnosti, příjmy z vybraných pokut a odvodů uložených v pravomoci obce podle tohoto zákona nebo zvláštních zákonů, pokud není dále stanoveno jinak, dále jsou příjmy obce také výnosy z místních poplatků podle zvláštního zákona a výnosy daní nebo podíly na nich podle zvláštního

[20] §3 zákona č. 132/2006 Sb., o kronikách obcí, ve znění pozdějších předpisů.
[21] §4 odst. 5 písm. b) zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

zákona, dotace ze státního rozpočtu a ze státních fondů, dotace z rozpočtu kraje, prostředky získané správní činností ostatních orgánů státní správy, např. z jimi ukládaných pokut a jiných peněžních odvodů a sankcí, jestliže jsou podle zvláštních zákonů příjmem obce, přijaté peněžité dary a příspěvky, jiné příjmy, které podle zvláštních zákonů patří do příjmů obce.[22]

Výdaji obecních rozpočtů jsou finance plynoucí na úhrady závazků, které jsou obce povinny plnit na základě zákona, prostředky na záležitosti konané v samostatné působnosti obce, ale i v oblasti výkonu státní správy, dále výdaje na plnění závazků vzniklých uzavřením smluvních vztahů, placení úroků z jednotlivých půjček, výdaje nutné na vydávání dluhopisů, na podporu veřejně prospěšné činnosti apod.

Jak již bylo zmíněno, obce mohou vlastnit *majetek*, se kterým musí nakládat účelně a hospodárně a mají jej chránit před zničením, odcizením, zneužitím popř. poškozením. Majetek mohou obce také prodávat, pronajímat či půjčovat, což je však nutno předem zveřejnit na úřední desce, aby měli zájemci možnost se k takovému záměru vyjádřit. Cena se zpravidla sjednává jako v místě a čase obvyklá. O koupi nebo prodeji nemovitostí, zástavě věcí movitých v hodnotě přesahující Kč 20 000,--, vydávání komunálních dluhopisů nebo uzavření smlouvy o poskytnutí úvěru, půjčky, dotace apod. rozhoduje zastupitelstvo.

Obce mohou *zakládat a zřizovat právnické osoby a organizační složky*. Do této kategorie projevu samostatné působnosti je možno zařadit zřizování peněžních fondů. Zároveň je obec oprávněna delegovat své zástupce do obchodních společností, ve kterých má majetkovou účast.

Místní záležitosti veřejného pořádku jsou zabezpečovány prostřednictvím obecní policie, pro kterou se v případě měst, statutárních měst a hlavního města Prahy užívá označení

---

22 §7 odst. 1 písm. a)-k) zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění

městská policie. Obecní policie je orgánem obce, zřizovaným obecně závaznou vyhláškou. Tento orgán je řízen starostou nebo jiným členem zastupitelstva obec, jež je tímto úkolem pověřen. Obce, které nejsou schopny zřídit obecní policii, mohou uzavřít veřejnoprávní smlouvu s jinou obcí, ta pak na veřejný pořádek a další činnosti spadající do působnosti obecní policie dohlíží.

Spolupráce obce s jinými subjekty je možná na základě *veřejnoprávní* smlouvy buď na dobu určitou nebo na dobu neurčitou, a to mezi dvě či více obcemi. Aby byla taková smlouva platná, musí mít písemnou podobu a musí být předem schválena zastupitelstvem. V případě, že je výkonem společné činnosti na základě takto uzavřené smlouvy, získán majetek, je ve spoluvlastnictví všech obcí, které smlouvu uzavíraly.

Obce se mohou stát členy svazku obcí z důvodu lepšího prosazování svých společných zájmů, mohou spolupracovat nejen s obcemi nacházejícími se na území našeho státu, ale také s obcemi jiných států. V takovém případě je pro uzavření smlouvy, jejímž důsledkem má být vznik právnické osoby nebo vznik členství ve stávající právnické osobě, třeba projednání Ministerstva zahraničních věcí a následného souhlasu s Ministerstvem vnitra. Důvodem pro odepření souhlasu může být rozpor se zákonem či mezinárodní smlouvou, kterou je Česká republika vázána.

V rámci realizace samostatné působnosti mohou zastupitelstva obcí vydávat *obecně závazné vyhlášky*. Obecně závazná vyhláška je podzákonným neboli sekundárním právním předpisem. Jejich vydávání není povinností obce, nýbrž jejím právem. Nejedná se o prováděcí právní předpis, ale na základě zákona stanovuje adresátům nové povinnosti. Obecním zastupitelstvům je pravomoc vydávat obecně závazné vyhlášky svěřena čl. 104 Ústavy. Blíže je tato problematika upravena v §10 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů. Na základě tohoto ustanovení mohou být obecně závaznými vyhláškami upravo-

---

pozdějších předpisů.

vány záležitosti veřejného pořádku, územně plánovací dokumentace a umísťování zařízení, úplata za vzdělávání ve vyšších odborných školách zřizovaných obcí, požární ochrana, ochrana před alkoholismem a toxikomaniemi, výherní hrací přístroje, příspěvek na částečnou úhradu neinvestičních nákladů mateřských škol, školních družit a školních klubů, místní poplatky, obecní policie, bytové náhrady, daň z nemovitostí, taxislužba, ochrana veřejného zdraví, komunální odpady, hřbitovní řády apod.

Stejně tak upravují obecně závazné vyhlášky jednotlivých obcí konání sportovních a kulturních akcí, tanečních zábav a diskoték. Důležitými pro obecní pokladny jsou takové obecně závazné vyhlášky, které upravují *vybírání místních poplatků*, na základě zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. V dispozici obcí je tak na základě tohoto zákona vybírání poplatků ze psů, za lázeňský nebo rekreační pobyt, za užívání veřejného prostranství, ze vstupného, z ubytovací kapacity, za povolení vjezdu motorovým vozidlem do určitých míst, za provozování výherních hracích přístrojů, za provoz, systém a sběr komunálního odpadu a za zhodnocení stavebního pozemku.

Za zmínku stojí kromě obecně závazných vyhlášek upravujících vybírání místních poplatků také úprava taxislužby, které nebývá věnována přílišná pozornost. Provozování taxislužby je považováno za provozování veřejné silniční dopravy. Obec může částečně prostřednictvím obecně závazné vyhlášky stanovit podmínky, pro její provozování. Zákon č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě, ve znění pozdějších předpisů opravňuje obec upravit podmínky k výkonu práce řidiče taxislužby na jejím území. Řidič může být kupříkladu povinen prokázat zkouškou znalosti místopisu, právních předpisů upravujících taxislužbu a ochranu spotřebitele, znalosti obsluhy taxametru a způsob provádění zkoušky.[23] Zároveň je obci umožněno upravit, které části komunikace budou vyhrazeny pro stání vozidel taxislužby. Pro tato stanoviště může být vydán provozní řád.

[23] KADEČKA, P. a kol. Právo obcí a krajů v České republice. Praha: C. H. Beck, 2003. 408 s. ISBN 80-7179-794-4. Str. 295.

Obecně závazné vyhlášky se stávají platnými momentem vyhlášení právního předpisu, děje se tak vyvěšením na úřední desce obecního úřadu po dobu minimálně 15 dnů a zároveň i způsobem v místě a časem obvyklým. Účinnosti takový předpis nabývá 15. dnem následujícím po vyvěšení, v případě, že v něm není stanoveno něco jiného, jako např. nabytí účinnosti datem pozdějším či určitou okolností. Dřívější účinnosti nabývají pouze obecně závazné vyhlášky obcí, u kterých tak vyžaduje naléhavý obecný zájem. Obce jsou povinny předpisy neprodleně zaslat Ministerstvu vnitra. Všechny předpisy, které obec vydává, musí být k dispozici občanům a dalším zájemcům k nahlédnutí, zároveň musí být umožněn dálkový přístup. Obce vedou evidenci všech svých vydaných předpisů, vedených pod číslem, obsahujících také název, datum schválení, datum platnosti, datum nabytí účinnosti, popř. také datum pozbytí platnosti.

Ke vzniku právního předpisu na úrovni místní veřejné správy vede dlouhá cesta začínající u přijetí záměru regulovat společenské vztahy na daném území. Následně musí být formulován věcný obsah a zjištěna právní přípustnost. Obecní úřad zpracuje text, aby mohlo být vedeno připomínkové řízení, ve kterém se mohou vyjádřit organizace, na něž může mít obecně závazná vyhláška dopad nebo orgánům policie nebo ústředním správním úřadům. Případné podané připomínky, stanoviska a námitky jsou prověřeny, sjednoceny a zapracovány do důvodové zprávy, která je nedílnou součástí tohoto právního předpisu. Před zpracováním konečného znění textu projde norma právní a jazykovou korekturou. Finální znění je projednáno, popř. schváleno zastupitelstvem dané obce.

Samostatná působnost obce je do jisté míry uplatnění vůle obce vůči veřejnosti, které se však děje prostřednictvím orgánů, jejichž zástupci jsou voleni občany obce. Aby byla vyloučena svévole, může obec konat pouze to, co je zákonem dovoleno a nesmí konat to, co jí zákon výslovně neukládá. V praxi však často dochází k zásahům do oblastí, jejichž úpravu obcím zákon nedovoluje, proto je nezbytné, aby výkon samostatné působnosti byl dozorován.

Dozor v takovém případě vykonává Ministerstvo vnitra, které však není oprávněno nezákonné akty veřejné správy zrušit z důvodu případného porušení ústavně zaručeného práva na samosprávu. Ministerstvo vnitra tedy v případě, že vydaná obecně závazná vyhláška odporuje zákonu či jinému právnímu předpisu takovou obec vyzve ke zjednání nápravy, přičemž stanoví přiměřenou lhůtu, zpravidla 60 dní. Pokud obec ve lhůtě nezjedná nápravu, Ministerstvo vnitra rozhodne o pozastavení účinnosti takové obecně závazné vyhlášky a stanoví další přiměřenou lhůtu ke zjednání nápravy, tentokrát 30 dní. Pokud obec nezjedná nápravu v této lhůtě, podá Ministerstvo vnitra návrh ústavnímu soudu na zrušení obecně závazné vyhlášky. V případě usnesení nebo rozhodnutí je postup obdobný, jen v poslední fázi není podán návrh ústavnímu soudu, ale soudu krajskému.

Místní referendum je dalším značně významným projevem samosprávy obcí. Koná se na základě usnesení zastupitelstva obce. Návrh na jeho konání podávají nejméně 3 oprávněné osoby tvořící přípravný výbor a zastupitelstvo následně rozhodne o jeho vyhlášení. V místním referendu občané obce, kteří splňují podmínky pro možnost volit do obecního zastupitelstva, o jednoznačně položené otázce, na kterou je možno odpovědět slovem „ano“ nebo „ne“. Zákon č. 22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů taxativně vymezuje záležitosti, o kterých v místním referendu nesmí být rozhodováno. Vyloučeno tedy je rozhodování o místních poplatcích, rozpočtu obce, zřízení či zrušení orgánů obce, volbě nebo odvolání starosty a jiných členů zastupitelstva a dalších orgánů, o schválení, změně nebo zrušení obecně závazné vyhlášky. Rovněž je nepřípustné, aby otázka, položená v místním referendu, nebo rozhodnutí bylo v rozporu s právními předpisy. Vyloučeno je i místní referendum v případech, kdy je o záležitosti rozhodováno ve zvláštním řízení nebo pokud době kratší než 24 měsíců o dané věci bylo konáno referendum s platným rozhodnutím.

1.3.2 Přenesená působnost

Narozdíl od samostatné působnosti, kterou obec vykonává vlastním jménem a na vlastní zodpovědnost, je přenesená neboli delegovaná působnost výkonem státní správy. Je soustředěna do rukou jednotlivých orgánů obce, především pak obecního úřadu. V rámci de-

centralizace je část veřejných úkolů přenesena na subjekty odlišné od státu. Obce jsou tedy nepřímými vykonavateli státní správy.

Výkon státní správy v přenesené působnosti je zákonnou povinností obcí, z čehož vyplývá, že jí je svěřen přímo zákonem nebo na základě zákona opatřením státního orgánu či na základě dohody samosprávného celku s jiným samosprávným celkem o přenosu výkonu přenesené působnosti, pokud tak umožní zákon. Tato činnost je jim státem finančně kompenzována formou prostředků poskytovaných ze státního rozpočtu.

Mezi jednotlivými orgány státní správy existují vztahy nadřízenosti a podřízenosti, z čehož následně vyplývá rozdělení obcí do tří stupňů na základě rozsahu jim svěřeného okruhu pravomocí. Obce I. stupně , nebo-li základní obce, disponují nejmenším rozsahem výkonu přenesené působnosti. Obce II. stupně jsou obcemi s pověřenými obecními úřady a obce III. stupně, tedy obce s rozšířenou působností, které vykonávají největší rozsah přenesené působnosti, jejímiž typickými příklady jsou evidence obyvatel, povolování kácení dřevin rostoucích mimo les, působnosti stavebního či matričního úřadu nebo vydávání cestovních a osobních dokladů, řidičských průkazů, technických průkazů, evidence motorových vozidel, výplata sociálních dávek, sociálně-právní ochrana dětí, péče o staré a zdravotně postižené, vodoprávní řízení, odpadové hospodářství a ochrana životního prostředí, státní správa lesů, myslivosti a rybářství, doprava a silniční hospodářství.[24]

Rady obcí v rámci přenesené působnosti vydávají nařízení obcí. Vydání nařízení je v případech stanovených zákonem povinností. Nařízení musí být v souladu se zákonem a slouží k jeho provedení. Zavazují neurčitý počet adresátů, nemají tedy vztah ke konkrétním osobám, jako např. rozhodnutí, na rozdíl od interních předpisů mají obecně závazný význam a jsou jednostranné. Nařízeními jsou upravovány záležitosti týkající se chráněných

[24] Definice pojmů:Využívání ICT v organizacích veřejné správy. [online]. [cit. 2011-02-27]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/definice_pojmu_vyuzivani_ict_v_organizacich_verejne_ spravy >.

území a stavební uzávěry, shromáždění bez oznámení, maximálních cen, tržních řádů, místních komunikací, cen stavebních pozemků, mimořádných veterinárních opatření, krizových opatření, ochrany ovzduší, programů ochrany ovzduší, ochrany přírody a krajiny před rušivou činností, státní správy lesů, mimořádných rostlinolékařských opatření, sjízdnosti a schůdnosti silnic apod. Nařízení jsou publikována vyvěšením na úřední desce příslušného obecního úřadu, popř. obecních úřadů obcí ve správním obvodu obcí s pověřeným obecním úřadem nebo obcí s rozšířenou působností po dobu 15 dnů, přičemž platnosti nabývají dnem jejich vyvěšení a účinnosti pak 15 dnem po vyhlášení. Obec je povinna nařízení zaslat Ministerstvu vnitra ihned po jeho vyhlášení.

Jakožto prováděcí právní předpisy, jsou nařízení vydávána na základě zákonů. Coby příklad je možné uvést zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, který dává možnost upravit např. *stání silničních motorových vozidel* na vymezených místních komunikacích nebo o odstraňování závad ve schůdnosti místních komunikací v zimním období.

Co se stanovení maximálních cen městské hromadné dopravy osob týče, je tuto problematiku možné upravit na základě zákona č. 265/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky *v oblasti cen*, ve znění pozdějších předpisů.

Na základě zákona 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů pak mohou obce vydat *tržní řád*, kterým jsou upraveny podmínky nabídky a prodeje zboží a poskytování služeb na tržištích, tržnicích, předsunutých prodejních místech, restauračních předzahrádkách a při konání jednorázových akcí.

Výkon přenesené působnosti obcí je vázán dodržováním zákonů, jiných právních předpisů, vnitřních předpisů, které v tomto případě tvoří usnesení vlády, směrnice ministerstva a jiných ústředních správních úřadů, a jiných opatření. Kontrolu nad dodržováním uvedeného vykonává krajský úřad při výkonu své přenesené působnosti. V případě, že krajský úřad dospěje k názoru, že nařízení obce odporuje zákonu nebo jinému právnímu předpisu, vyzve obec ke zjednání nápravy za současného stanovení přiměřené lhůty 60 dní. Nezjedná-li obec ve stanovené lhůtě nápravu, je krajským úřadem rozhodnuto o pozastavení účinnosti

nařízení a je stanovena další přiměřená lhůta ke zjednání nápravy, tentokrát 30 dní. Jestliže není zjednána náprava ani v této další lhůtě, podá krajský úřad návrh ústavnímu soudu na zrušení nařízení. Pokud je nařízení v přímém rozporu se základními lidskými právy a svobodami, je účinnost pozastavena krajským úřadem přímo, bez předchozí výzvy.

Vydávají-li obce v přenesené působnosti usnesení, rozhodnutí nebo jiná opatření, která odporují zákonu či jinému právnímu předpisu, jsou krajským úřadem rovněž vyzvány ke zjednání nápravy za stanovení přiměřené lhůty 60 dní. Pokud však v této lhůtě náprava zjednána není, krajský úřad rozhodnutí, usnesení nebo jiné opatření obce zruší bez předchozí výzvy, pokud je ve zřejmém rozporu se zákonem.

1.4 Orgány obcí

Na základě zákona mohou obce svoji působnost vykonávat prostřednictvím svých orgánů, kterými jsou zastupitelstvo obce a rada obce. Těmto orgánům bude věnována celá následující kapitola. Dalšími orgány obcí jsou starosta, obecní úřad a obecní policie, která je zřizována zastupitelstvem obce a jejíž činnosti řídí starosta. Slouží k zabezpečení záležitostí místního pořádku.

1.4.1 Starosta

Starosta je volen z řad členů zastupitelstva, kterému je ze své funkce následně odpovědný. Ve vztahu k ostatním členům zastupitelstva je „první mezi sobě rovnými“[25]. Je také členem rady obce a zastupuje obec navenek. V mnohých literaturách je často diskutována pozice starosty, jakožto statutárního orgánu obce, jeho zastupování obce navenek je však pouze formální, ve své funkci může starosta činit pouze takové úkony, které jsou mu zákonem svěřeny.

[25] KOPECKÝ, M. Právní postavení obcí a krajů: základy komunálního práva. Praha: Wolters Kluwer, 2010, 377 s. ISBN 978-80-7357-561-8. Str. 235.

Se souhlasem ředitele krajského úřadu je starosta oprávněn jmenovat a odvolávat tajemníka obecního úřadu a stanovit mu plat. Při absenci souhlasu je jmenování neplatné. Projednání s ředitelem krajského úřadu je nutné při svěření určitých záležitostí souvisejících s výkonem přenesené působnosti komisi.

Samostatně pak starosta obce „odpovídá za včasné objednání přezkoumání hospodaření obce za uplynulý kalendářní rok“[26]. V pozici zaměstnavatele starosta vystupuje, pokud v obci není zřízena pozice tajemníka, a to ve vztahu k zaměstnancům obce. Z této pozice je oprávněn jim stanovovat výši platu a uzavírat a ukončovat s nimi pracovní poměr. Pokud v obci není zřízena rada, pak je starosta oprávněn jmenovat vedoucí jednotlivých odborů, odvolávat je a stanovovat jim plat. Starosta dále může v souvislosti se zabezpečováním místních záležitostí veřejného přádku požádat Policii České republiky o spolupráci. V souladu se zákonem č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím odpovídá za informování veřejnosti o činnosti obce.[27] V obcích kde není tajemník obecního úřadu, má na starosti zabezpečení výkonu přenesené působnosti. Radou obce je mu svěřeno rozhodování o vybraných záležitostech samostatné působnosti. Na základě zvláštních právních předpisů může starosta zřizovat zvláštní orgány obce a jmenovat a odvolávat jejich členy pro výkon přenesené působnosti. Na základě domněnky o nesprávnosti může pozastavit výkon usnesení rady obce. Věc však musí předložit nejbližšímu zasedání zastupitelstva obce.

Starosta je, jak již bylo zmíněno, členem zastupitelstva obce a rady obce. Jejich zasedání zpravidla sám svolává a řídí. Rovněž zápisy ze zasedání obou orgánů obce stvrzuje svým podpisem spolu s podpisy ověřovatelů. Starosta je zastupován jedním nebo více místostarosty, kterým mohou být zastupitelstvem svěřeny některé úkoly. Právní předpisy obce jsou pak podepisovány jak starostou, tak i místostarostou obce. V případě, že starosta z funkce odstoupí nebo je z ní odvolán, plní až do zvolení starosty nového jeho úkoly místostarosta. Pokud je v obci místostarostů více, určí jej zastupitelstvo.

---

[26] §103 odst. 4 písm. a) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

Výsadou starosty je právo užívat závěsný odznak, který je tvořen velkým státním znakem, po jehož obvodu je uveden nápis Česká republika. Tohoto odznaku může užívat při významných příležitostech a občanských obřadech, jakými jsou např. svatby. Tajemník obecního úřadu nebo jiný člen zastupitelstva může tohoto odznaku užívat jen v případě, stanoví-li tak rada obce.

V případě statutárních měst se místo označení „starosta“ užívá „primátor“. Jeho zástupci jsou náměstci primátora. Při významných příležitostech primátor, jeho náměstek nebo jiný člen zastupitelstva na základě stanovení rady statutárního města užívá primátorské insignie.

1.4.2 Obecní úřad

Dalším orgánem obce je obecní úřad, v jehož čele stojí starosta. Dalšími členy je místostarosta a v případě, že je tato funkce zřízena, i tajemník obecního úřadu. Obecní úřad je považován za kolektivní orgán, ve kterém se projevují vztahy nadřízenosti a podřízenosti. Může být členěn na odbory a oddělení, pokud tak stanoví rada obce, tradičně to bývá útvar interního auditu, specializované pracoviště ochrany a krizového řízení, kancelář starosty a kancelář tajemníka. Odbory pak nejčastěji bývají odbor kontroly, odbor správní, finanční, odbor rozvoje, majetku města, jeho správy a provozu, stavební úřad, odbor dopravy, životního prostředí, zemědělství, školství, mládeže a tělovýchovy, sociálních služeb a zdravotnictví, sociálních dávek, odbor právní, obecní živnostenský úřad apod. Jednotlivé odbory se dále dělí na zmiňovaná oddělení. Složitost členění obecního úřadu je závislá na počtu obyvatel obce a na tom, zda se jedná o obec základní, obec s pověřeným obecním úřadem nebo o obec s rozšířenou působností.

Obecnímu úřadu jsou *v samostatné působnosti* svěřovány úkoly zastupitelstvem nebo radou obce. Dále je obecní úřad nápomocen výborům a komisím. V oblasti přenesené působ-

[27] §103 odst. 4 písm. e) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

nosti se zabývá záležitostmi, které nepatří do působnosti jiného orgánu. V obou oblastech působnosti jsou obecním úřadem vydávány písemnosti, v oblasti samostatné působnosti jsou v záhlaví označeny slovem „obec“, v případě působnosti přenesené pak „Obecní úřad“.

Funkce *tajemníka* obecního úřadu se obligatorně zřizuje u obcí s pověřeným obecním úřadem a u obcí s rozšířenou působností. U ostatních je pak zřízení této funkce fakultativní. Tajemník obecního úřadu je zodpovědný za plnění úkolů obecního úřadu. Je jmenován starostou. V obcích, de není tato funkce zřízena, ji vykonává starosta sám. Tajemník se účastní zasedání zastupitelstva a schůzí rady, na nichž má poradní hlas. Funkce tajemníka je neslučitelná s výkonem funkce v politické organizaci či hnutí. Neopomenutelnou pravomocí člověka v této funkci je vydávání spisového, skartačního a pracovního řádu, jakož i dalších vnitřních směrnic obecního úřadu, které nejsou vydány radou obce.

„Zaměstnanci obecního úřadu vykonávající činnosti stanovené prováděcím právním předpisem se musí prokazovat zvláštní odbornou způsobilostí, jíž se rozumí znalosti právních předpisů upravujících příslušný okruh činností, znalost základů veřejné správy, znalost zákonů upravujících působnost orgánu územní samosprávy a územních správních úřadů.“[28]

1.4.3 Obecní policie

Dalším orgánem obce je obecní policie, jejímž úkolem je zabezpečování veřejného pořádku a bezpečnosti. Tento orgán je zřizován zastupitelstvem obce na základě obecně závazné vyhlášky. Zpravidla je řízena starostou obce. Působnost obecní policie je omezena územím obce. Jedná se o fakultativní orgán, ne každá obec tedy musí obecní policii zřizovat. Obce, které ji nezřizují, mohou s obcemi, které tímto orgánem disponují a nacházejí se ve stejném kraji, uzavřít veřejnoprávní smlouvu, na základě které je následně dohled nad veřejným

[28] CHABURSKÝ, M.: Veřejná správa – správa měst a obcí. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007. 86 s. ISBN 978-80-7395-020-0. Str. 71-72.

pořádkem vykonáván. K takovéto veřejnoprávní smlouvě je nutný souhlas Krajského úřadu. K uzavírání veřejnoprávních smluv dochází buď z důvodu odbornosti nebo z důvodů finančních. Financování obecní policie je totiž jednou z položek obecního rozpočtu.

Aby se občan České republiky mohl stát strážníkem obecní policie, musí být starší 21 let a musí být tělesně a duševně způsobilý k výkonu povinností, které mu stanoví zákon. Aby tato způsobilost byla prokazatelná, je uchazeči vydáno Krajským úřadem, v případě hlavního města Prahy Ministerstvem vnitra, osvědčení o splnění stanovených odborných předpokladů[29], které mu může být v momentě, kdy přestane splňovat podmínky, odebráno. Strážníci obecní policie se prokazují stejnokrojem, který je doplněn odznakem obecní policie, identifikačním číslem a názvem obce.

Obecní policie má za úkol dohlížet na dodržování předpisů k ochraně pořádku v obci, především předpisů, které se vztahují k ochraně a bezpečnosti osob, k ochraně majetku a občanského soužití. Rovněž odhalování přestupků a ukládání pokut za tyto přestupky v rámci správního řízení a upozorňování jak fyzických tak právnických osob na fakt, že se dopouštějí či mohou dopustit porušení právních předpisů patří mezi úkoly obecní policie. Podle zákona č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, ve znění pozdějších předpisů, mohou strážníci zastavovat vozidla osob, které jsou podezřelé ze spáchání přestupku, provést u nich dechovou zkoušku, při jejímž pozitivním výsledku jsou povinni přivolat Policii České republiky, měřit rychlost vozidel nebo nechat vozidlo odtáhnout. V oblastech dopravy mají strážníci právo uplatnit své pravomoci i vůči chodcům, cyklistům a dalším účastníkům silničního provozu. Důležitým úkolem strážníků obecní policie je i prevence kriminality, spočívající především v ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi. Mezi jejich povinnosti na území obce se řadí také zajištění odchytu toulavých zvířat.

Strážníci obecní policie jsou oprávněni na základě zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů požadovat prokázání totožnosti, pokud jde o osoby, vůči

kterým je prováděn úkon ze strany strážníků, pokud jde o osobu podezřelou ze spáchání trestného činu nebo přestupku, jde-li o osobu, od níž bude třeba požadovat vysvětlení, která odpovídá popisu osoby hledané policií, na žádost jiné osoby, která má na zjištění totožnosti právní zájem, jde-li o osobu, která oznamuje podezření ze spáchání trestného činu, přestupku nebo jiného správního deliktu. Strážníci obecní policie jsou dále oprávněni předvést osoby, které odmítnou prokázat svoji totožnost, osoby, o kterých se po prokázání totožnosti zjistí, že jsou osobami hledanými nebo osobu, jejíž předvedení si žádá příslušný orgán obce dle zvláštních právních předpisů. Neopomenutelné je ale také oprávnění strážníků odebrat zbraň, vstupovat na určitá místa, otevřít byt nebo jiný uzavřený prostor, odejmout věc a vstupovat do živnostenských provozoven.

V některých situacích jsou strážníci oprávněni užít donucovacích prostředků, kterými jsou hmaty, chvaty, údery a kopy sebeobrany, slzotvorné prostředky, obušek, pouta, úder služební zbraní, hrozba služební zbraní, varovný výstřel ze služební zbraně a technické prostředky k zabránění odjezdu vozidla. Před použitím kteréhokoli z těchto donucovacích prostředků je povinen srážník osobu, proti které jej má být užito, upozornit, aby upustila od protiprávního jednání s vyřčením výstrahy „jménem zákona“. A právě užitím donucovacích prostředků může dojít ke zranění osoby. Při takovém zjištění je strážník povinen této osobě poskytnout první pomoc ihned, když to okolnosti dovolí a zajistit lékařské ošetření. „O každém použití donucovacích prostředků nebo služební zbraně je strážník povinen vyrozumět bez zbytečného odkladu osobu, která řídí obecní policii, a sepsat přadní záznam.“[30]

[29] §4 odst. 4 zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů
[30] §21 odst. 3 zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů

2 OBECNÍ ZASTUPITELSTVA A RADY

2.1 Charakteristika zastupitelstva obce

Obecní zastupitelstvo je považováno za nejvyšší orgán obce. Jedná se o kolegiální orgán, jehož počet členů je závislý na počtu obyvatel dané obce. Obce do 500 obyvatel mívají zastupitelstvo složené z 5 až 15 členů, obce v rozmezí od 3000 do 10 000 mívají 7 až 15 členů, od 10 000 do 50 000 pak 15 až 35 členů, od 50 000 do 150 000 25 až 45 členů a obce nad 150 000 obyvatel 35 až 55 zastupitelů. Počet členů zastupitelstva může stávající zastupitelstvo změnit, a to nejpozději 85 dnů přede dnem konání voleb. Pokud se tak nestane, zůstane pro příští volební období stejný, jako ve volebním období předchozím. Vzhledem k tomu, že může docházet ke změně počtu obyvatel, je pro stanovení počtu zastupitelů rozhodující počet obyvatel obce k 1. lednu roku, ve kterém se budou komunální volby konat.

2.1.1 Postavení členů zastupitelstva obce

Členem obecního zastupitelstva se může na základě přímých a tajných komunálních voleb fyzická osoba, která je oprávněna volit, tedy dosáhla 18. roku věku a není u ní zaznamenána volební překážka, přičemž musí být v dané obci přihlášena k trvalému pobytu. Mandát člena zastupitelstva vzniká momentem zvolení. Na prvním zasedání zastupitelstva skládá slib, který následně stvrdí podpisem. Každý zastupitel je povinen svoji funkci vykonávat osobně a každý zastupitel má nárok na poskytnutí cestovních náhrad, které právě s výkonem jeho funkce souvisí, jejich výše je stanovena zákonem č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů. Funkční období člena obecního zastupitelstva je 4 roky. Mandát však zaniká i v případě, že zastupitel odmítne složit slib nebo jej složí s výhradou, vzdáním se mandátu, úmrtím, dnem sloučení obcí nebo připojení obce k obci jiné a nebo dnem konání nových komunálních voleb.

Jednotlivé členy zastupitelstva je možno rozdělit do dvou skupin, a to na členy pro funkci uvolněné a neuvolněné. *Uvolnění členové* jsou pro svoji funkci ze svého stávajícího pracovního poměru dlouhodobě uvolněni nebo vykonávali již před svým zvolením funkci ve

srovnatelném rozsahu, jako jiní zastupitelé, kteří byli dlouhodobě pro svoji funkci uvolněni. Obec však vůči této skupině zastupitelů nevystupuje jako zaměstnavatel. Počet členů zastupitelstva je závislý právě na rozhodnutí toho kterého zastupitelstva. Vzhledem k faktu, že uvolnění členové jsou odměňováni z rozpočtových prostředků dané obce, dá se předpokládat, že malé obce jich budou mít velice málo, nebo dokonce žádné. Naopak v obcích, disponujících dostatečným množstvím finančních prostředků, mohou být uvolněni všichni členové zastupitelstva.

Odměňování uvolněných členů se uskutečňuje měsíčně v závislosti na funkci, která je jím vykonávána. Je tedy pochopitelně rozdíl mezi odměnou starosty či primátora, místostarosty či náměstka primátora, předsedy zvláštního orgánu nebo komise rady pověřené výkonem státní správy, člena rady a předsedy výboru nebo komise rady. Při určení měsíční odměny ale hraje svoji roli také počet obyvatel obce k 1. lednu daného kalendářního roku, který se zaokrouhluje nahoru na celé stovky. Nárok na odměnu vzniká členovi zastupitelstva stejně jako mandát dnem zvolení nebo jmenováním do funkce. V praxi může docházet k situacím, kdy jeden uvolněný zastupitel vykonává více odměňovaných funkcí. V takovém případě je mu udělena odměna vyšší, nikoli obnos ve výši součtu obou odměn. Nárok na měsíční odměnu nemá zastupitel, který vzhledem k dočasné pracovní neschopnosti nebo péči o dítě do 3 let věku nevykonává svoji funkci.

Rovněž při skončení svého funkčního období má zastupitel nárok na odměnu, samozřejmě za předpokladu, že v dalších volbách nebyl znovu zvolen, čímž by mu opět vznikl nárok na měsíční odměnu. Dalším předpokladem pro udělení této odměny, která může být vyplacena buď jednorázově nebo v měsíčních splátkách, je fakt, že do dne, kdy se konají nové volby do obecního zastupitelstva má zastupitel nárok na měsíční odměnu. V průběhu funkčního období však může dojít k zániku mandátu, např. sloučením obcí, odvoláním nebo vzdáním se mandátu do rukou starosty obce, v případě starosty obce pak vzdáním se mandátu na zasedání obecního zastupitelstva. I v těchto případech náleží takovému členu zastupitelstva nárok na odměnu, její výše je však závislá na té které situaci.

Postavení uvolněného člena zastupitelstva by bylo možné přirovnat k práci na plný úvazek. A jako v každém zaměstnání na plný úvazek i zde má člen zastupitelstva své zákonné právo na dovolenou, a to v délce 5 týdnů za kalendářní rok. Na rozdíl od dočasné pracovní neschopnosti má v případě dovolené nárok na měsíční odměnu. Pokud zastupitel během určitého kalendářního roku svůj nárok na dovolenou nestihne uplatnit, převádí se do následujícího kalendářního roku nebo může obec požádat o náhradu měsíční odměny za nevyčerpanou dovolenou. Pokud dovolenou nestihne vyčerpat a skončí mu funkční období, je zaměstnavatel, který jej pro výkon funkce uvolnil, povinen mu dovolenou poskytnout.

Neuvolnění členové zastupitelstva jsou takoví členové, kteří vykonávají veřejnou funkci současně s výkonem svého zaměstnání, podnikání apod. Rozdíl mezi uvolněnými a neuvolněnými členy spočívá z pohledu obce především v udělování měsíčních odměn. Oproti uvolněným členům nemají uvolnění členové zastupitelstva na měsíční odměnu nárok. Jedná se pouze o dispozici obce tuto odměnu udělit. Avšak pokud by došlo k současnému výkonu několika funkcí, může být udělena odměna až do výše součtu těchto odměn. Stále však záleží na rozhodnutí zastupitelstva, zda odměna udělena bude nebo ne. Odměnu při skončení funkčního období může obdržet pouze neuvolněný člen zastupitelstva, který vykonával funkci starosty.

2.1.2 Povinnosti a práva členů zastupitelstva obce

Každá funkce je spjata s jistými právy a povinnostmi. Nejzajímavější na povinnostech obecních zastupitelů shledávám fakt, že pouze jedna povinnost je spjata se vznikem negativního důsledku v případě jejího nesplnění. Zároveň je to první povinnost zastupitele po jeho zvolení. Jedná se o složení slibu ve znění: „Slibuji věrnost České republice. Slibuji na svou čest a svědomí, že svoji funkci budu vykonávat svědomitě, v zájmu obce a jejích občanů a řídit se Ústavou a zákony České republiky.“[31] Tento slib je zastupitel povinen stvrdit svým podpisem. Pokud jej složit odmítne nebo jej složí s výhradou, jeho mandát zaniká.

[31] §69 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

Povinnost účastnit se zasedání zastupitelstva obce již spadá do povinností spíše morálních. Účast členů je závislá na svědomí toho kterého zastupitele, stejně jako dodržení povinnosti plnit úkoly orgánů obce, kterých je členem.

Vzhledem ke svým aktivitám, kterým se členové zastupitelstva věnovali nebo souběžně s výkonem veřejné funkce věnují, existuje možnost střetu zájmů. Zastupitelé nesmí upřednostňovat svůj osobní zájmem před zájmy, které jsou jako veřejní funkcionáři povinni prosazovat a hájit. Osobním zájmem se rozumí takový zájem, „který přináší veřejnému funkcionáři osobní výhodu nebo zamezuje vzniku případného snížení majetkového nebo jiného prospěchu“[32]. Člen zastupitelstva obce, kterému by podílení se na jednání o určité skutečnosti mohlo způsobit újmu nebo by pro něj či osobu jemu blízkou znamenalo výhodu, je povinen tuto skutečnost sdělit před zahájením jednání zastupitelstva písemně nebo v jeho průběhu ústně. Zastupitelstvo následně rozhodne zda existuje důvod pro vyloučení tohoto člena z projednávání.

Veřejní funkcionáři jsou povinni do 30. června následujícího kalendářního roku učinit oznámení o osobním zájmu, majetku, příjmech, darech a závazcích. Oznámení jsou vedena v registru, do kterého je možno na základě žádosti nahlédnout nebo činit opisy či výpisy.

Bez ohledu na to, zda se jedná o uvolněné nebo neuvolněné členy zastupitelstva, disponují tito funkcionáři stejným rozsahem práv, která je možno rozčlenit do 3 skupin. Jsou jimi právo iniciace, právo interpelace a právo na informace.[33]

Právem iniciace se rozumí právo předkládat návrhy na projednání nejen samotnému zastupitelstvu obce, ale také radě a jejich orgánům, kterými jsou výbory a komise. Právo interpe-

[32] §3 odst. 1 zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů

lovat využívají zastupitelé v případě, že vznášejí dotazy, připomínky a podněty, na které musí do 30 dnů od jejich vznesení obdržet odpověď. Interpelovat mohou radu obce a její členy, předsedy výborů, statutární orgány právnických osob založených obcí, vedoucí příspěvkových organizací a organizačních složek, které obec založila nebo zřídila.[34] A konečně právo na informace uplatňují zastupitelé v případě, že od zaměstnanců obce nebo zaměstnanců právnických osob, které obec založila nebo zřídila, požadují informace, které souvisejí s výkonem jejich funkce. Informaci musí, stejně jako v případě reakce na interpelaci, obdržet do 30 dnů.

2.1.3 Zasedání zastupitelstva obce

Členové zastupitelstva obce se schází na zasedáních, která se konají dle potřeby, nejméně však jedenkrát za 3 měsíce[35], a to v územním obvodu obce. Zasedání svolává starosta obce. Kdyby starosta minimálně jednou za 3 měsíce zasedání nesvolal, je oprávněn tak učinit místostarosta nebo jiný člen zastupitelstva obce. Nejpozději do 21 dnů je starosta povinen svolat zasedání zastupitelstva, pokud o to požádá minimálně jedna třetina jeho členů nebo hejtman kraje. O připravovaném zasedání zastupitelstva je povinen obecní úřad informovat nejméně 7 dnů před jeho konáním. Zveřejněny musí být rovněž záležitosti, které budou projednávány. Děje se tak vyvěšením na úřední desce obecního úřadu a zároveň způsobem v místě a čase obvyklým, tedy např. prostřednictvím uveřejnění v místních periodikách, místního rozhlasu nebo kabelové televize. Povinnost informovat o konání zastupitelstva souvisí s jeho veřejností. Občané obce, popř. vlastníci nemovitostí umístěných na území obce mají právo se na zasedáních zastupitelstva obce vyjadřovat či dotazovat. Mnohdy tak dochází k vášnivým debatám nejen mezi občany obce a zastupiteli, ale v konečném důsledku také mezi občany obce navzájem. Vystupování občanů obce na jednání zastupitelstva je proto upraveno, stejně jako mnohé další záležitosti, jednacím řádem. Ten může mimo jiné stanovit, způsob přípravy zasedání zastupitelstva, jeho průběh, přípravu usnesení, hlasování, ukončení zasedání a další. Konkrétně může být jednacím řádem omezena doba diskus-

---

[33] Práva a povinnosti zastupitelů. [online].[cit. 2011-02-28]. Dostupné z WWW: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6272351>.
[34] §82 písm. b) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů
[35] §92 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

ního vystoupení občana obce, jakož i počet jeho vystoupení během jednoho zasedání zastupitelstva.

Zasedání obecního zastupitelstva vede zpravidla starosta. Aby bylo zastupitelstvo usnášeníschopné, musí být přítomna nadpoloviční většina všech jeho členů. K přijetí usnesení je nutný souhlas rovněž nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva. O průběhu konání zastupitelstva je vyhotoven zápis, který je stvrzen podpisy starosty, místostarosty a minimálně dvou určených ověřovatelů. Do zápisu mohou nahlédnout všechny osoby, které disponují právy občana obce staršího 18 let. Zápis musí být k nahlédnutí nejpozději do 10 dnů od konání zastupitelstva na obecním úřadě.

Zastupitelstvo obce je oprávněno na svých zasedáních rozhodovat o záležitostech, o kterých tak stanoví zákon a dále o záležitostech, které si samo vyhradí. Do jeho pravomoci náleží především zřizování obecní policie, vydávání obecně závazných vyhlášek obce, schvalování obecního rozpočtu, volba členů rady obce a starosty, udělování čestného občanství, vyhlašování místního referenda, zřizování příspěvkových organizací, organizačních složek a peněžních fondů obce a rozhodování o majetkoprávních úkonech.

V případě, že se zastupitelstvo nesejde déle než 6 měsíců, je rozpuštěno a ze zaměstnanců Ministerstva vnitra je ustanoven správce obce, kterého se dále využívá v případě, že se v obci neuskuteční vyhlášené volby z důvodu absence dostatečného množství kandidátů, zanikne mandát všem členům zastupitelstva a nenastoupí náhradníci, není zvolen starosta do 6 měsíců od ustavujícího zasedání, popř. ode dne, kdy byl odvolán starosta nebo se funkce vzdal a dojde-li k počátku kalendářního roku ke sloučení obcí nebo k oddělení části obce.[36] Správce obce je při své činnosti spočívající v zabezpečení výkonu přenesené působnosti kontrolován Ministerstvem vnitra. Veškeré náklady související s výkonem jeho funkce jsou hrazeny z prostředků státu. Funkce správce obce končí v momentě, kdy dojde k ustavujícímu zasedání zastupitelstva nebo dnem zvolení starosty.

2.2 Charakteristika rad obcí

„Základní charakteristikou rady obce je skutečnost, že je výkonným orgánem obce v oblasti samostatné působnosti. Jde o orgán, který je z výkonu své funkce odpovědný zastupitelstvu“[37] a stejně jako zastupitelstvo obce, je i rada obce kolegiálním orgánem. Počet jeho členů je závislý na počtu členů zastupitelstva, přičemž musí být vždy lichý, a to od 5 do 11 členů a nesmí přesáhnout jednu třetinu počtu členů zastupitelstva, ze kterého jsou voleni. Dalšími členy jsou pak starosta a místostarosta. Pokud se starosta nebo místostarosta své funkce vzdá nebo je odvolán, zaniká tím i jejich členství v radě. V obcích, kde má zastupitelstvo méně než 15 členů, se rada nevolí a její funkci plní starosta, s výjimkou takových pravomocí, které jsou svěřeny zastupitelstvu.

Rada působí jako výkonný orgán v samostatné působnosti, ze své činnosti je odpovědna zastupitelstvu obce. V přenesené působnosti vykonává svoji funkci v případě, že tak stanoví zákon. Mezi činnosti vykonávané radou obce patří vydávání nařízení, ukládání pokut, stanovení a rozdělení pravomocí v obecním úřadě, jakož i zřizování či rušení jednotlivých odborů a jmenování či odvolávání jejich vedoucích na návrh tajemníka, zajištění hospodaření dle rozpočtu obce, projednání a řešení připomínek, návrhů a podnětů zastupitelstva, stanovení předpisu pro přijímání a vyřizování petic a stížností.

2.2.1 Pravomoci rady obce

Pravomoci rady obce v oblasti samostatné působnosti jsou vymezeny v § 102 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů. Jedná se přípravu návrhů pro jednání zastupitelstva obce a zabezpečení plnění jím přijatých usnesení. Dále je radě obce vyhrazeno zabezpečování hospodaření obce dle rozpočtu schváleného zastupitelstvem, popř. pro-

[36] §98 písm. b) až e) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů
[37] BALÍK, S.:Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009. 250 s. ISBN 978-80-247-2908-4. Str. 76.

vedení rozpočtových opatření v rozsahu, který opět stanoví zastupitelstvo. Úkoly zřizovatele nebo zakladatele plní rada obce ve vztahu k právnickým osobám a organizačním složkám, které byly založeny nebo zřízeny zastupitelstvem obce. Výjimku tvoří obecní policie, která je řízena zpravidla starostou obce. Rada obce také rozhoduje ve věcech obce jako jediného společníka obchodní společnosti, projednává a řeší návrhy, připomínky a podněty předložené jí zastupitelstvem obce jako celkem nebo jeho jednotlivými členy či komisemi rady obce. Radě obce je rovněž vyhrazeno rozdělovat pravomoci v obecním úřadu, zřizovat a rušit odbory a oddělení obecního úřadu, což jde ruku v ruce se jmenováním a odvoláváním vedoucích odborů obecního úřadu, k čemuž dává návrh tajemník. V návaznosti na to kontroluje plnění úkolů obecním úřadem a komisemi rady obce, jejichž zřízení je stejně tak v pravomoci rady obce. Může také jmenovat a odvolávat jejich předsedy a členy a přezkoumávat opatření jimi přijatá, na základě podnětů. V souvislosti s obecním úřadem stanovuje i celkový počet zaměstnanců obce nejen v obecním úřadu, ale i v organizačních složkách obce, z čehož vyplývá i pravomoc schvalovat organizační řád obecního úřadu.

V oblasti samostatné působnosti je rada oprávněna ukládat pokuty. Tato pravomoc však může být svěřena příslušnému oboru obecního úřadu, a to buď zcela nebo jen z části. Stejně může být svěřena příslušnému oboru obecního úřadu pravomoc rozhodovat o uzavírání nájemních smluv a smluv o výpůjčce.

V oblasti přenesené působnosti rada obce pak vydává nařízení obce.

2.2.2 Schůze rady obce

Mezi schůzemi rady a zasedáními zastupitelstva je možno spatřovat značné rozdíly. Schůze rady nejsou veřejnosti přístupné. Členové zastupitelstva, kteří nejsou členy rady, se schůzí rady mohou účastnit pouze za předpokladu, že k některému bodu projednávání byli výslovně přizváni.

Za usnášeníschopnou je rada obce uznána v případě, že je přítomna nadpoloviční většina všech jejích členů. K usnesení či rozhodnutí je nutný souhlas rovněž nadpoloviční většiny všech jejích členů.

O schůzi rady obce je, stejně jako v případě zasedání obecního zastupitelstva, vyhotovován zápis. Na rozdíl od zastupitelstva je zde ale stanovena kratší lhůta pro jeho vyhotovení, a to do 7 dnů od konání schůze, následně musí být uložen u obecního úřadu k nahlédnutí. Názory občanů obce a jejích představitelů se však nemusejí být v případě možnosti veřejnosti nahlížet do zápisu. Jako příklad je možno uvést spor mezi občankou města Černošice a Radou města Černošice, kdy občance města nebylo umožněno nahlédnutí do zápisu ze schůze rady obce na základě žádosti. Zamítnutí žádosti ze strany obce bylo odůvodněno tím, že zápis obsahuje informace osobního charakteru. Odvolání žadatelky s uvedením možnosti tyto údaje znečitelnit, bylo rovněž zamítnuto. Dokonce i žaloba podaná ke Krajskému soudu v Praze byla zamítnuta s odkazem na ustanovení § 101 odst. 1 a 3 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů, která stanoví, že schůze rady obce jsou neveřejné a zápis ze schůze je uložen u obecního úřadu k nahlédnutí členům zastupitelstva obce. Žadatelka se však odmítnula vzdát svého zákonem zaručeného práva na informace, garantovaného ne jen čl. 17 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, ale také zákonem č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, na základě kterého může být poskytnutí informací odepřeno pouze z taxativně vymezených důvodů, a dovolávala se jej prostřednictvím kasační stížnosti Nejvyššímu správnímu soudu v Brně. Z rozsudku Nejvyššího správního soudu[38] je patrno, že žadatelka právo na informace, které byly obsahem zápisů ze schůzí Rady města Černošice měla, s vyloučením chráněných údajů, a pokud je občankou města Černošice či vlastní nemovitosti na území obce, měla právo na jí požadované informace.

Možná právě z důvodu snahy zabránit obdobným sporů uveřejňují mnohá města upravenou verzi dokumentů prostřednictvím svých webových stránek, ve které dbají dodržení

[38] Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 6 As 40/2004-62

povinností stanovených zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů, ale zároveň nekrátí právo občanů na informace. Stále je však nutno brát zřetel na rozdíl mezi zápisem ze zasedání rady obce a jejími usneseními.

Průběh jednání rady obce je upraven jednacím řádem, který např. upraví harmonogram jednání rady. Může stanovit, že prvním bodem jednání bude schválení programu jednání, následovat bude kontrola plnění usnesení z minulé schůze, informace o vydaných opatřeních vyšších orgánů, informace starosty a místostarosty o aktuálních problémech obce včetně návrhu jejich řešení, plánované zprávy a informace, informace z došlé pošty zastupitelstvu obce a obecnímu úřadu, usnesení rady obce a informace o programu příští schůze.[39]

[39] Jednací řád obce Skorošice. [online].[cit. 2011-02-28]. Dostupné z WWW: <http://www.skorosice.cz/pdf/skorosice_jednaci_rad_rady_obce.pdf >.

3 VÝBORY ZASTUPITELSTEV OBCÍ A KOMISE RAD OBCÍ

3.1 Charakteristika výborů zastupitelstev obcí

Zastupitelstvo obce zřizuje své iniciativní a kontrolní orgány - výbory. Převažovat má „kontrolní činnost, jež by měla přispět převážnou měrou ke zlepšení hospodaření obce a dodržování jednotlivých usnesení zastupitelstva obce“[40]. Výbory jsou ze své činnosti, která spočítá především v předkládání stanovisek a návrhů, odpovědni právě zastupitelstvu. Výbory je možno rozdělit na ty, které jsou zřizovány obligatorně, tedy povinně ze zákona, nebo-li ex lege a na ty, které jsou obce povinny zřídit až v momentě, kdy splní podmínku danou zákonem. Mezi první jmenované patří výbor finanční a kontrolní. Příkladem výborů zřizovaného de lege lata, tedy po splnění určité podmínky, je výbor pro národnostní menšiny, který je zřizován v případě, že v územním obvodu obce žije na základě výsledků posledního sčítání lidu nejméně 10 % občanů, hlásících se k jiné národnosti než české.

Členové výboru jsou minimálně 3 a jejich počet je vždy lichý. Frekvence schůzí je stanovena na základě potřeby. Na schůzích mohou přijímat usnesení, k tomu je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech členů výboru, většina přítomných není dostačující. Usnesení jsou vyhotovována písemně a jsou stvrzena podpisem předsedy výboru. Jednání obecního zastupitelstva jsou upravována jednacím řádem, který je vydáván obligatorně. V případě výboru zastupitelstva obce mohou být schůze upraveny jednacím řádem výboru nebo může být subsidiárně využito jednacího řádu zastupitelstva. V jednacím řádu být uvedeno, jakým způsobem budou probíhat schůze výboru, může zde být vymezena činnost výboru i práva a povinnosti členů.

Výbory se zřizují bez časového omezení. Jejich existence však jde, dle zvyklosti, ruku v ruce s komunální politikou, tudíž s volbou nového zastupitelstva přichází i zřízení nových výborů, včetně nových členů. Dalo by se tedy říci, že funkční období člena výboru je

totožné s funkčním obdobím zastupitelstva. Členové výboru, kteří jsou zároveň členy zastupitelstva, jsou měsíčně odměňováni ze své funkce na základě nařízení vlády. Ostatní členové výboru mohou dostávat odměnu na základě rozhodnutí zastupitelstva obce.

Finanční výbor je, jak již bylo zmíněno, obligatorním orgánem zastupitelstva obce. Předsedou výboru je člen zastupitelstva. Starosta, místostarosta, tajemník a jiné osoby, které zabezpečují rozpočtové a účetní práce na obecním úřadě[41], jsou z členství ve výboru vyloučeni.

Úkolem finančního výboru je dozor nad hospodařením obce. Do samotného hospodaření však může zasáhnout pouze prostřednictvím návrhu vhodného čerpání finančních prostředků, jelikož rozhodování v oblasti hospodaření je pouze v kompetenci rady obce. Z uvedeného je tedy patrné, že finanční výbor má pouze funkci kontrolní i iniciativní. Finanční výbor kontroluje, zda obec svůj majetek využívá účelně a hospodárně a zda veškeré majetkové záměry o prodeji, pronájmu či darování nemovitého majetku, poskytnutí jej jako půjčky a další jsou náležitým způsobem zveřejněny, tedy vyvěšeny na úřední desce po dobu nejméně 15 dnů před dnem rozhodnutí, a zda cena nemovitého majetku určena k prodeji či pronájmu je stanovena v místě i čase obvyklá. Dále finanční výbor dohlíží na hospodaření s finančními prostředky dle rozpočtu obce na základě zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. Obce jsou povinny požádat o přezkum hospodaření za uplynulý kalendářní rok buď auditora nebo příslušný krajský úřad. Rovněž při tomto následném typu kontroly může finanční výbor spolupracovat. V rámci této spolupráce musí auditor s tímto výborem projednat zprávu o přezkoumání hospodaření obce, stejně jako se starostou obce. Zjistí-li finanční výbor v rámci své kontroly hospodaření obce nedostatky, jsou zastupitelstvem obce dána radě obce opatření k nápravě, jelikož právě rada je za hospodaření obce zodpovědná. V případě,

---

[40] Územní samospráva. Zákon o obcích. Zákon o krajích. Zákon o hlavním městě Praze. Zákon o ústředních územních samosprávních celcích. Poznámky. Prováděcí předpisy. Vybrané související předpisy, Praha: Eurounion, 2006. 454 s. ISBN 80-7317-056-6. Str. 82.

[41] KOUDELKA, Z.: Obecní samospráva. Zákon o obcích v komentovaném znění, Doplněk, Praha 2006 96s.. ISBN 80-7239-193-3.

že se nedostatky týkají záležitostí obecního úřadu, uloží starosta opatření k nápravě tajemníkovi, který chod úřadu zodpovídá.

Kontrolní výbor je, stejně jako finanční výbor, obligatorním výborem zastupitelstva obce. S finančním výborem toho má ale společného více. Má rovněž minimálně 3 členy a v čele musí stát členy zastupitelstva, kromě starosty a místostarosty.

Činnost kontrolního výboru spočívá v kontrole zastupitelstva a rady obce v samostatné působnosti, tedy kontrole plnění usnesení a také v dodržování právních předpisů dalšími výbory a obecním úřadem. Vzhledem k tomu, že kontrolní výbor je kolektivní orgán, musí být k provedení kontroly pověřen určitý člen. Není možné, aby kdokoli kontrolu provedl, aniž by k tomu byl pověřen. Pověření se nemusí týkat pouze jedné konkrétní záležitosti, ale může být i obecného či dlouhodobého charakteru. O provedené kontrole je následně výborem proveden zápis, ve kterém je uveden předmět kontroly, zjištěné nedostatky a návrhy možné nápravy nedostatků. Zápis musí být stvrzen podpisem člena výboru, který byl ke kontrole prověřen a prováděl ji a také toho, kdo byl kontrolován. Mohou nastat i situace, kdy je kontrolovaným odepřeno stvrzení zápisu podpisem, v takovém případě je nutno uvést, z jakého důvodu k odmítnutí došlo. Zápis je následně předložen s vyjádřením kontrolovaného zastupitelstvu. Výbor samotný nemůže v oblasti samostatné působnosti obce rozhodovat. Nemůže tedy ani docházet k ukládání úkolů obecnímu úřadu jako celku či jeho zaměstnancům. Usnesení, ke kterým výbor dospěje, je závazné pouze pro výbor.

Vzhledem k blízkosti činnosti výboru finančního a kontrolního by se mohlo zdát sloučení jejich funkce jako úspornější řešení. Dokonce by tomu nasvědčoval i fakt, že v žádném zákoně není stanoveno, že by členové obou výborů nemohli být totožní. Především v obcích s nízkým počtem obyvatel tato situace v praxi často nastává. Avšak tomuto sloučení brání jistá „nadřazenost“ kontrolního výboru. Ten totiž kontroluje dodržování právních předpisů zastupitelstva i jeho orgánů, tedy výborů. V závěru by tedy došlo k paradoxní situaci, kdy by výbor vzniklý sloučením výboru finančního a kontrolního, kontroloval sám sebe.

Jak bylo v úvodu této kapitoly zmíněno, zřizuje se v obcích, kde se při posledním sčítání lidu hlásilo alespoň 10 % občanů k jiné národnosti než české, *výbor pro národnostní menšiny*. Členové tohoto výboru jsou voleni zastupitelstvem, přičemž alespoň polovina jeho členů musí být příslušníci národnostních menšin, kteří jsou delegováni ze sdružení pro národnostní menšiny. Počet zástupců národnostních menšin musí být předem stanoven a záleží pouze na rozhodnutí zastupitelstva obce, zda bude samo volit z navržených členů sdružení pro národnostní menšiny nebo zda rozhodnutí o členství ponechá samotným sdružením. Činnost výborů je do jisté míry odlišná v závislosti na tom, jaká národnostní menšina na daném území žije. Významnou agendou výborů na území Moravskoslezského kraje je implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků. „Patří sem nejrůznější aspekty implementace Charty, pro obce jednoznačně nepřehlédnutelných dvojjazyčných nápisů (názvy ulic a objektů, železničních stanic, silniční značky).“[42] V tomto kraji se jedná především o menšinu polskou. Uvedení dvojjazyčných nápisů je jednou z položek státního rozpočtu, není tedy hrazeno z rozpočtů jednotlivých obcí. V České republice však existují také obce s početnou romskou, slovenskou a německou menšinou. Před vznikem výborů byly záležitosti národnostních menšin spravovány různými způsoby, v případě romské menšiny odborem sociálních věcí, v jiných případech pak různými menšinovými společenstvími. V takových případech má zřizování výborů pouze formální charakter, protože v praxi jsou nečinné.

Území některých obcí bývá značně členité, složené jak z vesnické, tak městské zástavby, z čehož vyplývá i rozdílnost zájmů občanů jednotlivých částí. Obdobný problém může nastat u obcí, které vznikly sloučením či připojením jedné obce k druhé. A právě v takto odlehlých nebo charakterově odlišných částech obce může být zastupitelstvem zřízen *osadní výbor*. Jeho členové jsou občany obce, kteří jsou přihlášeni k trvalému pobytu v té části, pro níž je výbor zřizován. Musí mít, stejně jako všechny ostatní výbory, minimálně 3 členy, přičemž celkový počet členů je stanoven zastupitelstvem obce, stejně jako jsou zastupitelstvem konkrétní členové voleni. Oproti jiným výborům je zde viditelný rozdíl, spočívající

[42] Výbory pro národnostní menšiny v kontextu aktuálních potřeb. Informační a metodický průvodce. Úřad vlády České republiky, Praha 2009. ISBN 978-80-7440-013-1. Str. 7-8.

v osobě předsedy výboru, který v tomto případě nemusí být členem zastupitelstva, což je logickým důsledkem nutnosti trvalého pobytu člena výboru v části obce, pro kterou je výbor zřízen. Není totiž možné zaručit, že se členem zastupitelstva stane občan mající trvalý pobyt právě této části obce.

Předseda osadního výboru má nárok na udělení slova na zasedání zastupitelstva obce vždy, když o něj požádá. Osadní výbor má právo se vyjadřovat k návrhům a rozhodnutím, která se týkají části obce, stejně jako mohou předkládat návrhy týkající se části obce zastupitelstvu, radě i výborům. Občané části obce mohou předkládat připomínky a podněty orgánům obce, i k těm se může osadní výbor vyjadřovat. Osadní výbor by měl umožnit občanům části obce příznivě ovlivňovat jejich život. Jeho činnost je však může být značně různorodá, může být neformálním aktivním až aktivistickým orgánem, který bude organizovat společenský život ve své části obce a neustále intervenovat na radnici ve svých věcech anebo také pouhou pojistkou, která se zaktivizuje jen v rozhodujících okamžicích, aby zabránila nějakému protivenství ohrožujícímu určitou část obce.[43]

3.2 Charakteristika komisí rad obcí

Stejně jako si zastupitelstvo obce zřizuje své orgány – výbory, může i rada zřizovat své orgány, kterými jsou komise. Je na vůli rady obce, kolik komisí a pro jaké úseky činnosti zřídí a jak je nazve.[44] Komise nedisponují funkcí kontrolní jako výbory, ale funkcí poradní a iniciativní. Rozdíly je však možno spatřovat i v dalších oblastech. Pouze radě přináleží jmenovat a odvolávat z funkce předsedu komise a členy. Počet členů rovněž stanoví výlučně rada.[45] Komise rad obce kupříkladu nemusí mít lichý počet členů a předsedou nemusí být člen zastupitelstva. Pro předsednictví je však nutné splnění podmínky odborné způsobi-

---

[43] COGAN, Rudolf. Osadní výbory. Veřejná správa, 2008, č. 5, s. 23-24.
[44] MATRASOVÁ, E., ŠLAUF, V. Zákon o obcích včetně prováděcích předpisů s komentářem. Praha: Polygon, 2003. 311 s. ISBN 80-7273-088-6.
[45] KOLMAN, Petr. Orgány zastupitelstva obce a rady obce. [online]. [cit. 2011-03-5]. Dostupné z WWW: <http://www.epravo.cz/top/clanky/organy-zastupitelstva-obce-a-rady-obce-63392.html>.

losti. Naopak srovnatelný s výbory zastupitelstva obce je způsob odměňování členů. Ti, kteří jsou zároveň členy zastupitelstva, jsou odměňováni na základě nařízení vlády. O odměně pro členy komisí rady obce, kteří nejsou současně členy zastupitelstva, rozhodne rada obce.

Komise rady obce jsou oprávněny předkládat radě obce své náměty a svá stanoviska. V souvislosti s komisemi rady je nutno rozlišit, zda se jedná o výkon samostatné působnosti nebo zda komise vykonává přenesenou působnost, jejíž výkon jí může být svěřen starostou po projednání s ředitelem krajského úřadu. V takovém případě by komise rady obce byla výkonným orgánem. V oblasti samostatné působnosti je komise odpovědna radě obce, jakožto svému zřizovateli. V oblasti působnosti přenesené pak tomu, kdo na ni tuto působnost přenesl, tedy starostovi obce. Komisím rady mohou být ale také předkládány návrhy na projednání, a to ze strany zastupitelstva.

Vzhledem k tomu, že se jedná o kolektivní orgán, výsledkem činnosti komise rady obce je usnesení, k jehož platnosti je nutná většina hlasů všech členů. Jednání komise nemusí být upraveno žádným oficiálním dokumentem, je tedy v dispozici té které komise, zda vydá jednací řád. V případě, že je tento interní předpis vydán, obsahuje zpravidla práva a povinnosti členů, průběh jednání a okruh činností, kterými se komise zabývá.

Zřizován komisí spadá do dispozice rady obce, nejedná se o povinnost, o čemž vypovídá i různorodost zřizovaných komisí. Mohou jimi být komise zdravotní a sociální, školská, kulturní, sportovní a tělovýchovy, pro mládež a volnočasové aktivity, lázeňství a cestovního ruchu, životního prostředí, protidrogové prevence, prevence kriminality, bezpečnosti, architektury a památkové péče, povodňová, bytová, majetková apod. Z uvedeného výčtu vyplývá, že zřízení příslušných komisí je závislé především na tom, o jakou obec se jedná. V praxi může docházet k tomu, že pro stejnou oblast je zřízen jak výbor zastupitelstva, tak i komise rady. Jediné, co by snad na takové situaci mohlo být napadnutelné, je zásada hospodárnosti veřejné správy.

Stejně jako má každý občan, který dosáhl 18. roku věku právo na nahlížení do usnesení rady obce, tak má i právo na nahlížení do usnesení komisí rady obce a pořizovat si z nich výpisy a opisy.

Z množství uvedených příkladů komisí stojí za zmínku *komise povodňová*, která je specifická hned v několika ohledech. Zmínka o ní je uvedena v zákoně č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Předsedou této komise je starosta obce. Zbylí členové jsou na základě tohoto zákona jmenováni z členů obecního zastupitelstva a z fyzických a právnických osob, které jsou způsobilé k provádění opatření, popřípadě pomoci při ochraně před povodněmi. V případě, že je tato komise zřízena, má za úkol zpracování povodňového plánu obce, provedení povodňové prohlídky, zajištění případných záchranných prací, zabezpečení varování na území obce v případě hrozící povodně, vyhlašování jednotlivých stupňů povodňové aktivity, zabezpečení evakuace a dalších s tím souvisejících záležitostí, včetně náhradního bydlení evakuovaných osob, zařízení náhradního zásobování či dopravy, provedení prohlídky za účelem zjištění škod způsobených povodní. O všech těchto činnostech vedou záznamy v povodňové knize.

Rada obce může zřídit také *přestupkovou komisi*, pokud není zřízena coby zvláštní orgán obce. V čele stojí starosta nebo jiná osoba, mající však právnické vzdělání. Zřízení přestupkové komise musí být starostou projednáno s ředitelem krajského úřadu.

Na základě zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, byly v obcích, které disponovaly více než pěti školami, zřizovány *komise pro výchovu a vzdělávání*. Tato právní úprava však byla nahrazena zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, která již zmínku o této komisi neobsahuje. To však nic nemění na faktu, že mnohými obcemi jsou zřizovány komise mající sice jiný název, ale obdobnou náplň.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 OBECNÉ INFORMACE – STATUTÁRNÍ MĚSTO OLOMOUC A PŘEROV, MĚSTYS DŘEVOHOSTICE

4.1 Olomouc

Olomouc je jedním z historicky nejvýznamnějších měst České republiky, jehož území bylo osídleno již v době paleolitu. Právě z této doby pochází archeologické nálezy kamenných nástrojů. Vzhledem k úrodnosti půdy se území dnešní Olomouce stalo významným zemědělským centrem, proto také bylo osídleno kulturou s volutovou keramikou a dostalo se i do spárů keltských a germánských kmenů.

Na přelomu 7. a 8. století měla Olomouc postavení středověkého centra, a to především díky své strategické poloze na významné obchodní cestě. Roku 1017 byla Morava připojena k českému přemyslovskému státu. Úděl na území Olomouce získal kníže Břetislav, který nechal na místě starého olomouckého hradu vybudovat hrad nový. V roce 1063 obnovil kníže Vratislav moravské knížectví. Nedaleko hradu založil v roce 1078 knížecí pár Ota a Eufémie benediktinský klášter Hradisko.[46] V dalších stoletích Olomouc hospodářsky vzkvétala. Roku 1306 zde byl při svém tažení na Polsko ve snaze dosáhnout udržení koruny polských králů zavražděn Václav III.

Dalším důležitým mezníkem v historii Olomouce je druhá polovina 15. století, která pro toto moravské město znamenala obrovský kulturní rozvoj. V období husitských válek však negativním způsobem ovlivněn obchod. Přesto však byly v 16. století vystavěny v oblasti dnešního Horního náměstí luxusní paláce tehdejší bohaté vrstvy. Své výsadní postavení moravského hlavního města Olomouc ztratila v třicetileté válce po dlouhém obléhání Švédy, které mělo za následek mohutný úbytek obyvatelstva. Situace se zlepšila až v 18. století, ze kterého pochází většina významných památek, jako jsou kašny a dva morové sloupy.

[46] PELECH, P., SCHULZ, J. Olomouc a zajímavá místa v okolí. Olomouc: Anag, spol. s r. o., 2010. 173 s. ISBN 978-80-7263-607-5.

O postupném rozkvětu a modernizaci města svědčí i fakt, že roku 1899 byl zahájen provoz pouliční tramvajové dráhy.[47] Následně roku 1919 byla k Olomouci připojena 2 města a 11 okolních obcí, čímž došlo k navýšení počtu obyvatel na téměř 60 tisíc. 15. března 1939 byla Olomouc obsazena německou armádou. K jejímu osvobození došlo až 8. května 1945.

Dnes je Olomouc pátým největším městem České republiky s počtem obyvatel 101 624 a rozlohou 10 337 ha. Symboly města jsou znak a vlajka.

Obr. 1. Znak města Olomouce 1

Obr. 2. Vlajka města Olomouce 1

[47] Historie Olomouce v datech. [online]. [cit. 2011-03-28]. Dostupné z WWW: <http://www.tourism.olomouc.eu/index.php?lang=1&kategorie=158&clanek=42>.

Statutární město zastupuje navenek primátor, který je zastupován 5 náměstky. Zastupitelstvo města má 45 členů z 5 různých politických stran. Rada města je pak složena z 11 členů, z čehož je 6 uvolněných a 5 neuvolněných. Město je rozděleno na 25 městských částí, z nichž každá disponuje komisí.

Služby jsou občanům města poskytovány městskými organizacemi, kterými jsou mimo mateřských základních škol Divadlo hudby, Hřbitovy města, Knihovna města, Moravská filharmonie, Moravské divadlo, Zoo Olomouc – Sv. Kopeček, které jsou příspěvkovými organizacemi. Další velkou skupinou poskytující služby jsou akciové společnosti s městskou účastí, kterými jsou Aquapark Olomouc, a. s., Dopravní podnik města Olomouce, Lesy města Olomouce, a. s., Olterm & TD Olomouc a. s., SK Sigma Olomouc, a. s., Správa nemovitostí Olomouc, a. s., Technické služby města Olomouce, a. s., Vodohospodářská společnost a. s., Výstaviště Flora Olomouc, a. s. a Moravská vodárenská, a. s.

V čele magistrátu stojí tajemník. Magistrát je členěn na odbory, kterými jsou odbor dopravy, odbor agendy řidičů a motorových vozidel, ekonomický, evropských projektů, informaticky, interního auditu a kontroly, odbor kancelář primátora, investic, koncepce a rozvoje, majetkoprávní, ochrany, památkové péče, sociální pomoci, sociálních služeb a zdravotnictví, správy, stavební, školství, vnějších vztahů a informací, živnostenský a odbor životního prostředí.

4.2 Přerov

Město Přerov je v povědomí veřejnosti zapsáno jako významné archeologické naleziště, jehož fragmenty jsou datovány do doby před 25 000 lety. V této sféře je třeba vyzdvihnout městskou část Předmostí, kde byly objeveny mamutí kosti, kostry vlčích těl a také přes 25 koster člověka homo sapiens sapiens. Zde byly však odhaleny pozůstatky opevněného sídliště z pozdějších dob, konkrétně z doby kolem roku 822, kdy vznikal ve Velkomoravské říši západoslovanský stát. Na opačném břehu řeky Bečvy bylo odhaleno relativně rozsáhlé

pohřebiště, včetně milodarů, které byly zemřelým do hrobů ukládány, z jejichž objevení je možné dovozovat existenci dalšího tehdejšího sídliště.

Pod vedením polského krále Boleslava Chrabrého vedli Moravané v letech 1015 a 1017 boj proti římskému západnímu císařství. Právě z této doby pochází dřevohlinité opevnění města, které je na území dnešní České republiky ojedinělé. Do roku 1055 vznikaly knížecí úděly olomoucký, brněnský a znojemský. V polovině 11. stolení začaly vznikat hradské obvody s jednotlivými centry. Jedním z nich byl mimo jiné i Přerov.

Nejstarší písemnou zmínku o Přerově není možno jednoznačně určit. Dala by se za ni považovat listina, která ukládá Přerovu odvádět jednu hřivnu a dva voly staroboleslavské kapitule. Oficiálně je však za první písemnou zmínku o Přerově rok 1141, do kterého je datována listina, obsahující seznam statků moravské církve. Zde můžeme již hovořit o správě.

Roku 1256 byl Přerov Přemyslem Otakarem II. povýšen na královské město. Vrcholného rozvoje se ale Přerovu dostalo za Pernštejnů, kterým byl dán roku 1487 dědičně v držení a stal se tak městem poddaným.[48] V 16. století zde byla založena bratrská škola, na které později působil Jan Blahoslav, následně Jan Amos Komenský. Na přelomu 16. a 17. století byl Přerov v držbě Žerotínů, po níž následoval obrovský úpadek, který vyústil ve ztrátu významu tohoto města.

V druhé polovině 19. století nabývala stále většího významu železniční doprava. Přerov se stal důležitou železniční křižovatkou, čím znovu nabyl na významu.

[48] Statutární město Přerov. Historie. [online]. [cit. 2011-03-28]. Dostupné z WWW: < http://www.muprerov.cz/cs/o-prerove/historie-mesta.html>.

V současnosti čítá statutární město Přerov 46 240 obyvatel a 13 městských částí. Katastrální území města má rozlohu přibližně 5849 ha. Názvem města se zabýval již v 16. století Bartoloměj Paprocký, který ve svých historicko-genealogických pracích vyprávěl o původu žerotínského rodu, který odvozoval od rodu Rurikovců. Když mezi členy vypukly rozpory, uprchl knížecí syn v r. 971 k českému vévodovi. Zde mu zemřelo prvé dítě, po něž vykopal hrob, uložil dítě do něj a místo nazval Přerov, to jest první hrob.[49]

Symboly města jsou znak a prapor. Znak původně obsahoval pouze dvě věže, které byly následně rodem Pernštejnů doplněny o zubří hlavu. Souhlas k užívání takto upraveného znaku byl městu udělen v listině krále Vladislava dne 21. září 1512.

Obr. 3. Znak města Přerov

Prapor města má pak za sebou kratší historii, byl schválen Radou Místního národního výboru dne 3. 6. 1948. Žlutá barva symbolizuje úrodnost Hané a její širé lány, modrá oblohu.[50]

---

[49] LEPÁČEK, J. a kol., Povídání o městě. Přerov: Město Přerov, 2000. 243 s. ISBN 80-238-6173-5.

[50] Statutární město Přerov. Symboly města. [online]. [cit. 2011-03-28]. Dostupné z WWW: < http://www.muprerov.cz/cs/o-prerove/soucasnost-mesta/symboly-mesta.html>.

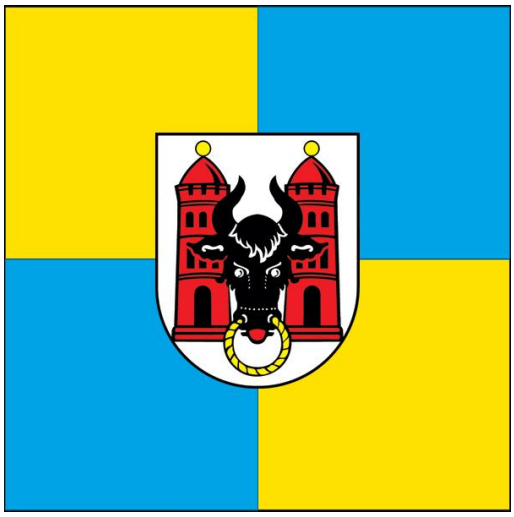

Obr. 4. Prapor města Přerov

Statutární město Přerov navenek zastupuje primátor, který je zastupován třemi náměstky. Zastupitelstvo města má 35 členů, přičemž v současné době je v něm zastoupeno 6 politických stran. Rada města má 11 členů.

Zvláštními orgány města jsou bezpečnostní rada, krizový štáb, městská policie a komise pro sociálně-právní ochranu dětí. Mezi zařízení a organizace města patří kromě celé řady mateřských a základních škol také Domovní správa města Přerova, která je příspěvkovou organizací, zajišťující správu, provoz a hospodaření s domovním majetkem města a správu prodaných bytů a domů. Dále Technické služby města Přerova, s. r. o., které zabezpečují svoz a likvidaci komunálního odpadu, údržbu komunikací, zeleně a veřejného osvětlení. Za zmínku stojí také Sociální služby města Přerova, p. o., které zaštiťují na území města sociální služby v podobě domů s pečovatelskou službou, domovů pro seniory, městských jeslí a denních pobytů. A nakonec je mezi zvláštní orgány města možno zařadit i Kulturní a informační služby města Přerova, Městskou knihovnu v Přerově, Teplo Přerov, a. s., Přerovskou rozvojovou, s. r. o. a Regionální letiště Přerov, a. s.

Pro fungování města je velmi důležitý magistrát, v jehož čele stojí tajemník. Magistrát disponuje 14 odbory, kterými jsou odbor finanční, dopravy, majetku města, jeho správy a pro-

vozu, odbor kontroly, stavební úřad, odbor právní, sociálních dávek, rozvoje, správní, sociálních služeb a zdravotnictví, zemědělství, školství, mládeže a tělovýchovy, obecní živnostenský úřad a odbor životního prostředí.

4.3 Dřevohostice

Na základě archeologických nálezů bylo doloženo, že území Dřevohostic bylo osídleno již kolem roku 3500 před naším letopočtem, tedy v období neolity. Archeologické nálezy náleží ke kultuře s lineární keramikou. V blízkosti Dřevohostic však byl odhalen rozsahově významnější nález, a to kultury se zvonicovými poháry a kultury se šňůrkovou keramikou.

Do roku 1358 vlastnil dřevohostické panství Sudek z Dřevohostic. Roku 1358 prodal Sudek část panství Drslavovi ze Šelmberka. První písemná zmínka pochází z roku 1368, kde katastrální území dnešních Dřevohostic označeno za oppidum in Drewohosticz.[51] Téhož roku prodali již dědicové Sudka z Dřevohostic Hareš a Jašek zbylou část panství Ctiborovi Tovačovskému z Cimburka, kterému se roku 1371 podařilo získat i druhou část panství. V roce 1447 získal městečko Oldřich Stošovic z Bránic, a to od Jana z Cimburka, Ctiborova dědice. Jeho nástupci byli jeho synové Jan a Oldřich z Kounic, kteří zde roku 1466 získali právo odúmrtí. Roku 1480 se Dřevohostice dostávají do rukou rodu Žerotínů. Následovalo krátké období 26 let, kdy Dřevohostice náležely Václavu Molu z Modřenic, poté opět rodu Žerotínů. Roku 1611 Karel st. ze Žerotína předal obci hřbitov, který funguje do dnes. Následoval prodej městečka Janu Skrbenskému z Hříště v roce 1620. Po jeho popravě přešla držba na Václava Eusebia z Lobkovic, následně na Maxe, hraběte z Valdštejna a konečně roku 1649 na rod Kaldschmietů z Eisenberka, pod jejichž rukou byl přestavěn dřevohostický zámek v barokní. Dlouhých sto let pak vlastnili panství Oppersdorfové. Po nich Badenfeldové, od nichž panství odkoupila obec.

[51] LEPÁČEK, J., PASSINGER, B. Pobečví v proměnách času. Přerov: Elan spol. s r. o., 2005. 255 s. ISBN 80-239-5178-5.

V současnosti čítá obec Dřevohostice 1568 obyvatel a rozkládá se na 846 ha. Název Dřevohostice zvnikl z osobního jména Třěbohost a znamenal „ves lidí Třěbhostových“.

Hlavními symboly jsou znak a vlajka.

Obr. 5 Znak městyse Dřevohostice

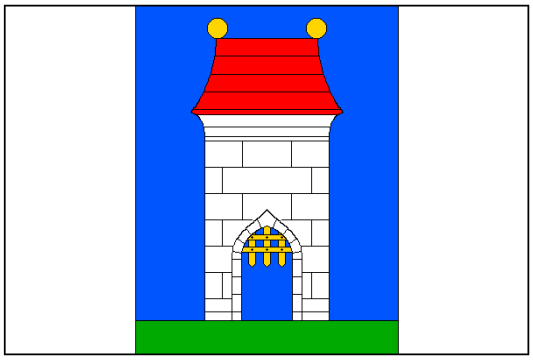

Obr. 6 Vlajka městyse Dřevohostice

Městys Dřevohostice zastupuje navenek starosta, který má jednoho místostarostu. Zastupitelstvo má 15 členů, v současné době jsou v něm zastoupeny 3 politické strany. Rada má 5 členů. Úřad městyse není členěn zvlášť složitým způsobem, jediným odborem úřadu je úřad stavební. Vzhledem k velikosti městyse nejsou zřízeny žádné zvláštní orgány.

5 ZASTUPITELSTVA A RADY – STATUTÁRNÍ MĚSTO OLOMOUC A PŘEROV, MĚSTYS DŘEVOHOSTICE

5.1 Analýza zastupitelstev

Zastupitelstva obcí jsou kolektivními orgány volenými v přímých, rovných a tajných volbách. Zákon obcím umožňuje zvolit si počet členů z rozpětí vztahujícím se k rozmezí počtu obyvatel dané obce.

Počet obyvatel statutárního města Olomouc je 101 624, je tedy možné jej zařadit do kategorie 50 000 – 150 000 obyvatel, ve které zastupitelstvo volí v rozpětí od 25 do 45 členů. Olomoučtí zastupitelé zvolili nejvyšší možný počet, tedy právě 45 členů. Ve volebním období 2010 – 2014 je členy zastupitelstva 17 příslušníku strany ČSSD, 14 příslušníků strany ODS, 6 příslušníků strany TOP 09, 5 členů strany KSČM a 3 členové strany KDU-ČSL.

Počet obyvatel statutárního města Přerov je 46 240, dle zákona náleží do kategorie 10 000 – 50 000 obyvatel. Počet členů zastupitelstva tedy může od 15 do 35. Stejně jako zastupitelé Olomouce zvolili i zastupitelé Přerova nejvyšší možnou hranici, tedy 35 členů. Ve volebním období 2010 – 2014 je členy zastupitelstva 11 příslušníků strany ČSSD, 6 příslušníků strany ODS, 6 příslušníků stran Společnost pro Přerov, koalice Politických stran Věci veřejné, Strana zelených a Nezávislá volba, 6 příslušníků strany KSČM, 4 členové strany TOP 09 a 2 členové strany KDU-ČSL.

Počet obyvatel městyse Dřevohostice je 1568, zákon jej tedy řadí do kategorie obcí s 500 – 3 000 obyvateli. Počet členů zastupitelstva pak může být v rozmezí od 7 do 15 členů. I v tomto případě zastupitelé zvolili nevyšší možný počet svých členů, tedy 15, z čehož ve volebním období 2010 – 2014 je 12 členů příslušníky Sdružení nezávislých kandidátů „Za rozkvět obce“, 1 člen je příslušníkem strany KSČM, 1 je příslušníkem KDU-ČSL a 1 je příslušníkem Sdružení nezávislých kandidátů „Obnova Dřevohostic“.

Vzhledem k faktu, že na podzim roku 2010 proběhly ve všech 3 analyzovaných obcích komunální volby, lze schůze zastupitelstev rozdělit na ty, které se konaly před zvolením nového zastupitelstva a na ty po konaných komunálních volbách.

Zastupitelstvo statutárního města Olomouce se v roce 2010 poprvé sešlo na začátku března. Na schůzi byly projednávány především rozpočtové změny, majetkoprávní záležitosti a mimo jiné byla i schválena první obecně závazná vyhláška roku 2010, kterou byla změněna a doplněna vyhláška o obecní policii, č. 20/1996.

V pořadí druhé zasedání zastupitelstva se konalo na konci dubna, kdy byly projednávány rozpočtové změny roku 2010 a výsledky rozpočtového hospodaření za rok 2009. Následovaly opět majetkoprávní záležitosti, které svým rozsahem tvořily převážnou část zasedání a také prodej domů.

Na programu třetího zasedání zastupitelstva byly rozpočtové změny roku 2010 a rovněž majetkoprávní záležitosti a prodej domů.

Zastupitelé během svého čtvrtého zasedání, konaného v červnu, řešili rozpočtové změny roku 2010, majetkoprávní záležitosti a prodej domů. Dále schválili vytvoření 5 volebních obvodů pro volby do zastupitelstev obcí konaných v roce 2010 a uložili jejich zveřejnění, jakož i počet členů zastupitelstva pro příští volební období. Povinnost tohoto zveřejnění minimálně 85 dnů před jejich konáním, plyne ze zákona o obcích. Právě tohle zasedání zastupitelstva dalo vzniknout dvěma obecně závazným vyhláškám, první se týkala cenové mapy, druhá symbolů města a jejich užívání. U dvou obecně závazných vyhlášek došlo ke změnám, a sice u obecně závazné vyhlášky o místním poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů a o stanovení koeficientů pro výpočet daně z nemovitostí na území města Olomouc.

Páté zasedání zastupitelstva se opět týkalo rozpočtových změn roku 2010. Na základě usnesení zastupitelů byla ale také schválena obecně závazná vyhláška, týkající se výběru místních poplatků za provozovaný výherní hrací přístroj nebo jiné technické herní zařízení.

Ani šesté zasedání Zastupitelstva statutárního města Olomouc se neobešlo bez rozpočtových změn roku 2010, majetkoprávních záležitostí a prodeje domů. Dále byly schváleny obecně závazné vyhlášky, upravující regulaci provozu výherních hracích přístrojů a soubor obecně závazných vyhlášek o místních poplatcích, týkajících se vybírání poplatků ze psů, za lázeňský nebo rekreační pobyt, za užívání veřejného prostranství, ze vstupného a z ubytovací kapacity. V neposlední řadě je třeba zmínit i obecně závaznou vyhlášku – požární řád.

Na sedmém zasedání zastupitelstva se řešily rozpočtové změny roku 2010, majetkoprávní záležitosti a prodeje domů.

Osmé zasedání Zastupitelstva statutárního města Olomouc bylo zasedáním ustavujícím, jelikož bylo prvním po konaných komunálních volbách. Nově zvolení zastupitelé složili slib, upravili jednací řád, stanovili celkový počet členů Rady města Olomouce, následně určili funkce, pro které budou členové zastupitelstva dlouhodobě uvolněni. Členové rady byli také při této příležitosti zvoleni a bylo rozhodnuto o odměnách pro uvolněné členy. Velmi důležitým bodem ustavujícího zasedání zastupitelstva bylo i zřízení finančního a kontrolního výboru, včetně stanovení počtu jeho členů, včetně jejich volby.

Poslední zasedání roku 2010 se konalo 21. prosince. Nově zvolení zastupitelé již opět řešili rozpočtové změny roku 2010, majetkoprávní záležitosti a prodeje domů. Dále byl zrušen Fond rozvoje bydlení statutárního města Olomouce a byl schválen návrh rozpočtu pro rok 2011 a pro první pololetí nadcházejícího roku také plán kontrolní činnosti kontrolního výboru. Již podruhé v roce 2010 se zastupitelstvo zabývalo výší vybíraného místního poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů. Rovněž byla změněna obecně závazná vyhláška upravující vybírání poplatků ze psů, za lázeňský a rekreační pobyt, za užívání veřejného prostranství, ze vstupného a z ubytovací kapacity. Ani vyhláška o místním poplatku za provozovaný výherní

hrací přístroj či jiné technické zařízení povolené Ministerstvem financí dle jiného právního předpisu nepřešla zkrátka a dočkala se své opětovné změny.

Zastupitelstvo statutárního města Přerov zasedalo již v únoru roku 2010. Předmětem jednání byla rozpočtová opatření a majetkoprávní záležitosti, týkající se především úplatných převodů pozemků města. Dalšími důležitými body na programu bylo projednání zprávy o provedených kontrolách usnesení Rady města Přerova za 2. pololetí uplynulého roku a plán práce na 1. pololetí roku 2010. Rovněž byla projednána zpráva o činnosti Výboru pro dopravu, přičemž byla ukončena jeho činnost. Své informace zastupitelstvu poskytly i osadní výbory místních částí a bylo projednáno usnesení Komise pro cestovní ruch, kulturu a kulturní památky.

Na druhém zasedání zastupitelstva byly projednány informace osadních výborů, majetkoprávní záležitosti a prodeje domů. Byl také schválen závěrečný účet a výroční zpráva města. V neposlední řadě byla přijata rozpočtová opatření a také obecně závazná vyhláška upravující trvalé označování psů.

Třetí zasedání zastupitelstva se opět neslo v duchu řešení majetkoprávních záležitostí a rozpočtových opatření. Byla také podány informace o činnosti Rady města. Byla schválena první změna územního plánu a obecně závazná vyhláška o stanovení některých povinností při přepravě sypkých a obdobných materiálů na území statutárního města Přerova. Vzhledem k blížícím se komunálním volbám bylo na programu zasedání zastupitelstva také stanovení počtu zastupitelů pro příští volební období.

Čtvrté zasedání zastupitelstva se obešlo bez řešení majetkoprávní záležitostí, avšak rozpočtová opatření zde nechyběla. Stejně jako v Olomouci, i v Přerově řešili zastupitelé schválení obecně závazné vyhlášky o místním poplatku za provozovaný výherní hrací přístroj nebo jiné technické zařízení povolené Ministerstvem financí.

Rozpočtová opatření a majetkoprávní záležitosti včetně prodeje domů bylo nedílnou součástí programu pátého zastupitelstva roku 2010. Byly však projednány i informace o hospodaření statutárního města Přerova za období od ledna do července 2010.

Výjimkou ze série zasedání zastupitelstva, na kterých se projednávala rozpočtová opatření je právě zasedání s pořadovým číslem šest. Přestože se jednalo o poslední zasedání před zvolením zastupitelstva nového, projednali zastupitelé mnohé majetkoprávní záležitosti a zruštili kontrolní a finanční výbor. Osadní výbory byly zrušeny pro místní část Kozlovice, Popovice, Čekyně a Žeravice.

Sedmé zasedání Zastupitelstva statutárního města Přerov v roce 2010 bylo zasedáním ustavujícím. Zastupitelé zřídili finanční a kontrolní výbor, které byly předchozím zastupitelstvem zrušeny, a jmenovali jejich předsedy.

Na posledním, osmém zasedání zastupitelstva v roce 2010 složili nově zvolení zastupitelé své sliby. Na pořadu dne nesměly chybět majetkoprávní záležitosti a rozpočtová opatření. Dále byla změněna a doplněna obecně závazná vyhláška o trvalém označování psů a vyhlášky o místních poplatcích týkajících se provozu systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů, poplatků ze psů, z ubytovací kapacity a za provozovaný výherní hrací přístroj nebo jiné technické herní zařízení povolené Ministerstvem financí. Dále byl schválen rozpočet statutárního města Přerov na rok 2011, byly zřízeny osadí výbory ve všech místních částech města a bylo rozhodnuto o personálním obsazení finančního a kontrolního výboru.

Až na druhou polovinu března datovalo svoji první schůzku roku 2010 Zastupitelstvo městyse Dřevohostice. Druhé zasedání se konalo v květnu a na programu bylo projednání zprávy kontrolního výboru o provedených kontrolách.

Na třetím zasedání Zastupitelstva městyse Dřevohostice byl projednán závěrečný účet městyse za rok 2009. Dále se zastupitelé zabývali rozpočtovými opatřeními, schválením

obecně závazné vyhlášky upravující vybírání místních poplatků, majetkoprávními záležitostmi a vzhledem k blížícím se komunálním volbám také stanovením počtu členů zastupitelstva pro volební období 2010 – 2014.

Rozpočtová opatření a majetkoprávní záležitosti byly předmětem jednání i čtvrtého zasedání zastupitelstva. Dalším významným bodem pak bylo schválení obecně závazné vyhlášky o zákazu požívání alkoholických nápojů na veřejném prostranství.

Páté zasedání Zastupitelstva městyse Dřevohostice konané v roce 2010 bylo zasedáním ustavujícím, tedy prvním po konaných komunálních volbách. Přesto se však hned po schválení jednacího řádu zastupitelé zabývali rozpočtovými opatřeními a majetkoprávními záležitostmi. Bylo rovněž schváleno rozpočtové provizorium pro začátek roku 2011. A stejně jako u statutárních měst Olomouc a Přerov, došlo i v případě městyse Dřevohostice k vydání obecně závazné vyhlášky upravující poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, využívání a odstraňování komunálních odpadů.

Poslední zasedání roku 2010 mělo na programu mimo jiné projednání rozpočtových opatření. Rovněž byla projednána zpráva kontrolního výboru o kontrole vyúčtování přidělených dotací neziskovým organizacím.

Zastupitelstvo statutárního města Olomouc se v roce 2010 sešlo celkem devětkrát, přičemž vydalo 17 obecně závazných vyhlášek. Nejčastěji byla projednávána rozpočtová opatření a majetkoprávní záležitosti.

Zastupitelstvo statutárního města Přerov se v roce 2010 sešlo celkem osmkrát, vydalo 9 obecně závazných vyhlášek. Nejčastěji byla, stejně jako v případě Olomouce, projednávána rozpočtová opatření a majetkoprávní záležitosti.

Zastupitelstvo městyse Dřevohostice se v roce 2010 sešlo celkem sedmkrát, vydalo 4 obecně závazné vyhlášky. Projednávané záležitosti se také týkaly především záležitostí majetkoprávních a rozpočtových opatření.

Převážně obecně závazné vyhlášky obcí upravovaly výši vybírání místních poplatků, jako jsou poplatky za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů, ze psů, z ubytovací kapacity a za provozovaný výherní hrací přístroj nebo jiné technické herní zařízení povolené Ministerstvem financí.

Na základě porovnání frekvence zasedání zastupitelstev analyzovaných obcí je zřejmé, že je do jisté míry závislá na velikosti obce. Nejčastěji zasedalo Zastupitelstvo statutárního města Olomouce, a to 9krát, následovalo statutární město Přerov s 8 zasedáními a nakonec městys Dřevohostice se 7 zasedáními. Bez ohledu na velikost obce se však zastupitelstva věnovala rozpočtovým změnám, majetkoprávním záležitostem, prodejům bytů a schvalováním obecně závazných vyhlášek upravujících vybírání místních poplatků. Vzhledem ke konání komunálních voleb v roce 2010 projednala všechna tři zastupitelstva počet členů zastupitelstva pro nadcházející volební období. Rozsah projednávaných záležitostí stejného charakteru se však již lišil, byl přímo úměrný velikosti té které obce.

5.2 Analýza rad

Rada obce je kolektivní výkonný orgán obce, který působí v oblasti samostatné působnosti. Počet členů rady je závislý na počtu obyvatel dané obce. V obcích, kde počet členů zastupitelstva nedosahuje 15, se rada nevolí. Tato hranice je však u všech tří analyzovaných obcí překročena. Zároveň počet členů rady nesmí přesáhnout jednu třetinu počtu členů zastupitelstva. Minimální počet členů rady je tedy 5 a maximální 11. Počet radních obou analyzovaných statutárních měst, tedy Olomouce i Přerova, se pohybuje na maximální možné výši, tedy 11. Městys Dřevohostice má počet členů rady na maximální možné výši ve smyslu jedno třetinového limitu z počtu členů zastupitelstva, avšak zároveň na nejnižším možné počtu členů rady obecně, tedy 5.

Rada statutárního města Olomouc se v roce 2010 sešla celkem na 25 schůzích. 15 radních projednalo celkem 698 bodů. Radní se zabývali majetkoprávními záležitostmi, ve smyslu směny, pronájmu, prodeje, úplatného zřízení věcného břemene či dokonce přidělení místa pro stánkový prodej. Po projednání rada jednotlivé záměry schválila, neschválila, vzala na vědomí, revokovala nebo uložila určitému odboru informovat. Rada rovněž po projednání některých majetkoprávních záležitostí doporučila zastupitelstvu města schválit, např. smlouvu o smlouvě budoucí kupní, odprodej pozemků nebo výběr nájemce. Dále může být zastupitelstvu doporučeno nevyhovět některým žádostem, revokovat některé body vybraných usnesení zastupitelstva ve věcech schválení výkupu části pozemku nebo odprodeje části pozemku. Právě majetkoprávní záležitosti tvořily až jednu třetinu téměř každého usnesení rady statutárního města Olomouce.

V pořadí druhou nejčastěji se vyskytující záležitostí při jednání rady města byl prodej domů. Radní v těchto případech schválili záměr prodeje jednotlivých bytových jednotek nebo doporučili zastupitelstvu schválit tentýž záměr.

V případě bytových záležitostí byly řešeno především prodlužování nájemních smluv s jednotlivými nájemci, avšak jednalo se o různě dlouhou dobu, vždy však v řádu let.

Dalším velmi častým předmětem jednání rady města by rozpočtové změny. V závislosti na jejich charakteru byly radou buď rozpočtové změny schváleny a zastupitelstvu bylo uloženo se s nimi seznámit nebo byly radou vzaty na vědomí a doporučeny ke schválení zastupitelstvu. Rozpočtové změny spolu s majetkoprávními záležitostmi, prodejem domů a bytovými záležitostmi byly nedílnou součástí téměř každé schůze rady statutárního města Olomouc.

Rada města se zabývala obecně závaznými vyhláškami, které po projednání vzala na vědomí, přičemž zastupitelstvu doporučila je schválit či neschválit. Každopádně bylo vždy uloženo předložit obecně závaznou vyhlášku na nejbližším zasedání Zastupitelstva statutárního města Olomouc.

V souvislosti s ročním obdobím se rada města zabývala i umístěním předzahrádek jednotlivých restauračních zařízení a konání Vánočních trhů. Předložené návrhy na umístění předzahrádek byly ve většině případů schváleny, objevily se však i případy, kdy umístění schváleno nebylo.

Nejrůznorodější skupinou záležitostí projednávaných radními byly bezesporu záležitosti organizační. Pod tímto obecným označením se skrývalo značné množství nesourodých oblastí, kterým se radní věnovali. V případě matriky se např. jednalo o povolení konaní svatby mimo stanovený den. Byl také měněn podpisový řád statutárního města Olomouc, byl schválen vnitřní předpis o zajištění havarijní služby, organizační řád Magistrátu statutárního města Olomouc a městské policie, změna v odboru dopravy spočívající ve jmenování nového vedoucího odboru, organizační změny v odboru „kancelář primátora“ a odboru agendy řidičů a motorových vozidel. Vzhledem ke konání komunálních voleb v roce 2010 bylo na pořadu jednání i stanovení volebních obvodů a počtu zastupitelů, kteří budou v tom kterém obvodu zvoleni. Za jeden z nejzajímavějších bodů ukrývajícím se pod označením „organizační záležitosti“ však považuji uložení povinnosti vytipovat byt, vhodný jako služební, a jeho následné předložení radě ke schválení.

Zcela běžným bodem programu schůzí rady města byly veřejné zakázky, jejich zadání, schválení uchazeče či vyloučení takových uchazečů, kteří např. nesplňovali kvalifikaci v požadovaném rozsahu. Veřejné zakázky byly radou zahajovány či naopak rušeny.

Rada se zabývala i přebíráním dotací z Olomouckého kraje, např. na likvidaci komárů, ale také hospodařením příspěvkových organizací, jejichž zřizovatelem je statutární město Olomouc nebo dokonce odebráním osobního ohodnocení jednoho z ředitelů takovéto příspěvkové organizace, konkrétně se jednalo o základní školu.

Rada statutárního města Přerov má 11 členů, kteří při svých 22 schůzích v roce 2010 projednali 997 bodů. Stejně jako v případě statutárního města Olomouc byly nejčastěji projed-

návány majetkoprávní záležitosti, spočívající především v pronájmu, prodeji, směně, úplatného či bezúplatného převodu nebo zřízení věcného břemene. Byly také uzavírány nové nájemní smlouvy bytů ve vlastnictví města. Rada města vydala četná opatření obecné povahy týkající se stavebních uzávěr a následných výjimek z těchto uzávěr, především z důvodu stavby mimoúrovňového křížení plánovaných pozemních komunikací. Několika body téměř každé schůze rady města byla také rozpočtová opatření, jejichž důsledkem byly převoz finančních prostředků, investiční akce či schválené dodatky.

Rada města rovněž předložila řadu návrhů obecně závazných vyhlášek zastupitelstvu. Dále byl projednáván závěrečný účet a výroční zpráva za rok 2009 a bylo doporučeno zastupitelstvu jej schválit, bylo schváleno použití znaku statutárního města Přerova příjemci přímých podpor pro rok 2010. Díky smlouvám o vzájemné spolupráci byly veřejné služby města rozšířeny o dvě mateřské školy a jednu školu základní. V souvislosti se školami je nutno uvést, že rada musela projednat a následně i schválila odebrání zvláštního příplatku ředitelce jedné mateřské školy a byla projednána stížnost na ředitele jedné ze základních škol, následně došlo ke schválení odpovědi ve věci chování onoho ředitele. Mezi méně negativní, resp. Spíše mezi pozitivní projednávání v oblasti školství je možné zařadit výjimku z maximálního počtu dětí ve třídách mateřských škol, jejichž zřizovatelem je statutární město Přerov.

Rada města uzavřela mimo jiné i darovací smlouvu s občanským sdružením babybox pro odložené děti. Statutární město Přerov vystupovalo v roli dárce.

Rada města se zabývala i usneseními jednotlivých komisí. Po projednání usnesení Komise pro cestovní ruch, kulturu a kulturní památky rada podala návrh zastupitelstvu města na změny aktivit Akčního plánu rozvoje cestovního ruchu pro dané období. Rada také v souvislosti s tímto uložila Odboru rozvoje a Odboru životního prostředí zadat vypracování marketingové a ekonomické studie Mamutova. Člen komise životního prostředí, udržitelného rozvoje a environmentální výchovy podal žádost o odvolání, tento návrh byl také jedním z projednávaných záležitostí.

Vzhledem k úmrtí jednoho z členů zastupitelstva statutárního města Přerov, projednávala rada i náhradníka na uprázdněný mandát. Rada vzala na vědomí zánik mandátu pana Jindřicha Valoucha z důvodu úmrtí a zároveň vzala na vědomí vznik mandátu pana Radka Pospíšilíka na základě § 56 zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

V roce 2010 se uskutečnilo 20 schůzí rady městyse Dřevohostice. 5 radních projednalo celkem 287 bodů. Účast na schůzích rady byla 99,5 %. Vzhledem k velikosti obce nebyla projednávání rady co do obsahu srovnatelná s jednáními rady např. statutárního města Olomouc. Přesto však byly nejčastěji projednávanými právě záležitosti majetkoprávní, především pronájmy pozemků, které jsou v majetku obce. Městys Dřevohostice je zřizovatelem mateřské školy, základní školy a různých neziskových organizací. Právě dotace pro neziskové organizace byly druhou nejčastěji projednávanou záležitostí rady obce. Radou bylo ale rozhodováno i o poskytnutí finančních prostředků pro základní a mateřskou školu nad rámec schváleného rozpočtu. V případě dotací byly však schvalovány i žádosti o dotace, a to z Olomouckého kraje, ale i přímo z jednotlivých ministerstev.

Vzhledem k nutnosti rozvoje obce se radní zabývali i výběrem dodavatelů pro stavební akce malého rozsahu a dodavatelů poskytovaných služeb. Radou byl rovněž zveřejněn záměr pronájmu nebytových prostor a pozemků.

Bytové záležitosti byly projednávány i radou městyse Dřevohostice, jednalo se stejně jako ve dvou předchozích statutárních městech o nájemní smlouvy a přidělování bytů ve vlastnictví obce.

Na základě výše uvedené analýzy je možné dojít k závěru, že projednání majetkoprávních záležitostí, prodeje bytů, rozpočtových změn a obecně závazných vyhlášek, které jsou radami jednotlivých obcí dle jejich charakteru buď pouze brány na vědomí nebo bylo zastupitelstvu doporučeno je schválit.

Počet bodů projednaných radami analyzovaných obcí se různí. Rada statutárního města Olomouc projednala v roce 2010 celkem 698 bodů, což bylo o 299 méně, než kolika se zabývala rada statutárního města Přerova. Rada městyse Dřevohostice projednala 287 bodů. Z výše uvedeného tedy vyplývá, že velikost obce nemá vliv na množství projednávaných záležitostí jejich radami.

6 VÝBORY ZASTUPITELSTEV A KOMISE RAD - STATUTÁRNÍ MĚSTO OLOMOUC A PŘEROV, MĚSTYS DŘEVOHOSTICE

6.1 Analýza výborů zastupitelstev

Analýza výborů zastupitelstev sledovaných obcí byla zpracována na základě dotazníku předloženého zástupci daného výboru, který je uveden v příloze. Respondenti se vyjadřovali celkem k 20 otázkám. 10 otázek nabízelo volbu 4 možných odpovědí typu „velmi často, často, sporadicky, vůbec“ či „zásadní, spíše zásadní, nepatrné, žádné“.

Jako své iniciační a kontrolní orgány zřizuje zastupitelstvo statutárního města Olomouce výbor kontrolní a finanční. Kontrolní výbor statutárního města Olomouce měl a i po komunálních volbách konaných v roce 2010 stále má 7 členů. Členové předkládali především své návrhy na zlepšení účelnosti využití finančních prostředků a preventivně se zabývali i dodržováním a uskutečňováním povinností stanovených právními předpisy. Kontrolovali také chod jednotlivých odborů Magistrátu města Olomouce a řešili stížnosti občanů a právnických osob. Členové označili průměrný roční počet svých schůzí jednou za tři měsíce za dostatečný. Jejich schůzí se pravidelně účastnili jednotliví vedoucí odborů Magistrátu města Olomouce a podklady jimi nebo i členy zastupitelstva výboru dodávané byly vyhovující. Také právní úprava byla zhodnocena jako dostačující.

Finanční výbor statutárního města Olomouce čítal do komunálních voleb v roce 2010 10 členů, po volbách pak 6 členů. V roce 2010 se výbor sešel pětkrát, což bylo jeho členy považováno za dostatečné. Během roku bylo provedeno finančním výborem 5 kontrol hospodaření Magistrátu statutárního města Olomouc. Na základě každé schůze výboru byla zastupitelstvu předložena zpráva z činnosti. 70 % členů finančního výboru bylo zároveň členy zastupitelstva. Velmi často byl zapisovatelem a organizátorem schůzí výboru vedoucí některého z odborů. Členové považovali svoji činnosti za rok 2010 za efektivní, byli také spokojeni s kvalitou dodávaných podkladů jak ze strany zastupitelstva, tak ze strany vedoucích jednotlivých odborů. Stávající zákonná úprava jimi byla zhodnocena jako dostačující. Požadavky na zlepšení blíže nespecifikovali a označili je za nepatrné.

Jako své iniciační a kontrolní orgány zřizuje zastupitelstvo statutárního města Přerova výbory kontrolní, finanční a pro jednotlivé městské části i osadní výbory. Kontrolní výbor statutárního města Přerova měl do komunálních voleb v roce 2010 10 členů, jejich počet následně klesl na 9.

Počet členů finančního výboru statutárního města Přerova po komunálních volbách na podzim roku 2010 klesl z původního počtu 12 členů, na členů 9. Průměrně se v roce 2010 scházel jednou za měsíc, tedy dvanáctkrát za celý rok, přičemž tato frekvence schůzí byla členy považována za dostatečnou. Zastupitelstvu předložil finanční výbor 250 návrhů a stanovisek. Z vlastní iniciativy prováděl především kontroly neziskových organizací, při kterých vyžadovali ve většině případů vysvětlení rozpočtové skladby. Ze strany zastupitelstva bylo výboru na jeho žádost dodáno 50 podkladů. Pravidelně se kromě členů zastupitelstva účastnili schůzí výboru také vedoucí odborů magistrátu města a ředitelé příspěvkových organizací. Členové finančního výboru zhodnotili svoji činnosti za rok 2010 za relativně efektivní. Efektivita však scházela dle jejich názoru zákonné úpravě, která jimi byla považována za značně nedostačující. Členové uvedli, že byli spokojeni s dodanými podklady jak ze strany kontrolovaných organizací, tak ze strany zastupitelstva, avšak ocenili by včasnost jejich předkládání.

Ve statutárním městě Přerově existovaly do komunálních voleb v roce 2010 4 osadní výbory, a to pro místní část Kozlovice, Popovice, Čekyně a Žeravice. Každý z výborů, které se scházely za účelem uplatnění zájmů městských částí, měl 5 členů. Po komunálních volbách se počet osadních výborů zvýšil na 11, přibyly osadní výbory pro místní část Předmostí, Penčice, Vinary, Lýsky, Henčlov, Dluhonice a Újezdec. Výbory mají i nyní 5 členů, s výjimkou osadního výboru pro Předmostí, který má členů 7. Osadní výbory se sešly v roce 2010 v průměru 5krát. Svoji činnost ohodnotili jako vysoce efektivní, ale s právní úpravou existence osadních výborů příliš spokojeni nebyli, považovali ji za málo konkrétní.

Zastupitelstvo městyse Dřevohostice zřídilo výbory finanční a kontrolní. Finanční výbor se skládal z 5 členů, kteří se v roce 2010 sešli šestkrát, přičemž bylo zastupitelstvu městyse předloženo 6 stanovisek a 6 návrhů. Členové výboru vznesli 10 požadavků na dodání podkladů ze strany zastupitelstva, přičemž s jejich zpracováním nebyli spokojeni. Velmi kriticky se rovněž stavěli k podkladům dodaným ze strany vedoucích odborů. Se stávající právní úpravou byli velmi spokojeni.

Kontrolní výbor městyse Dřevohostice měl rovněž 5 členů a v roce 2010 se sešel třikrát. Počet schůzí byl zástupcem v dotazníku považován za nedostatečný. Zastupitelstvu předložil výbor 20 stanovisek a 10 návrhů. Členové zastupitelstva se vůbec neúčastnili schůzí výboru, ale s jimi dodanými podklady byli spokojeni. Svoji činnost považovali za velice efektivní.

6.2 Analýza komisí rad

Tak jako jsou výbory zastupitelstev obcí jejich poradními a iniciativními orgány, zřizují rady obcí své poradní a iniciativní orgány v podobě komisí rad.

Rada statutárního města Olomouc zřídila celou řadu komisí. Jejich struktura se v souvislosti s komunálními volbami v roce 2010 nezměnila. Komise sociální se skládala z 12 členů. Většina z nich byla zároveň členy jednotlivých politických stran. Výjimku tvořil zástupce Charity. Komise byla zřízena za účelem podávání návrhů na zlepšení situace soužití různých sociálních skupin, návrhů na poskytování finanční podpory z městského rozpočtu a vyjádření se k záležitostem souvisejícím s bydlením seniorů.

Bytová komise byla 10 členná. Schůze se konaly dle potřeby, především v souvislosti s přidělováním půjček obyvatelům města a přidělováním nájemních bytů. Členové považovali svoji činnost za efektivní s nepatrnými požadavky na zlepšení, avšak nebyli spokojeni se stávající právní úpravou, kterou považují za nedostatečnou.

Majetkoprávní komise, která měla 12 členů, stála za radou nejčastěji projednávanými záležitostmi, a to prodejem, pronájmem, prodáním či půjčováním majetku ve vlastnictví města.

Radě připravovala doporučení k majetkoprávním úkonům, zabývala se výší cen, doporučováním vhodných zájemců atd. Byla jednou z nejčastěji se scházejících komisí Rady města Olomouce.

Několikrát ročně se rada města zabývala i promíjením pohledávek, což jí bylo doporučováno 10 člennou škodní a likvidační komisí.

Vzhledem ke značnému historickému významu statutárního města Olomouc, zřídila rada města komisi pro architekturu, územní plánování a pro program regenerace památek. Komise měla 12 členů a jak již z názvu vyplývá, zabývala se komise právě regenerací památek, územně plánovací dokumentací, při přípravě jejíchž podkladů byla poradním orgánem.

Záležitosti dopravního značení a údržby komunikací v dispozici statutárního města Olomouc náleží do kompetencí dopravní komise, jež se skládala z 12 členů, kteří své schůze považovali za efektivní a byli rovněž spokojeni s podklady dodávanými ze strany vedoucích odborů. Jako většina komisí i komise dopravní nebyla se stávající právní úpravou spokojena.

Kulturní komise, složená ze 14 členů, se zabývala problematikou kulturních zařízení města a konání různých kulturních akcí. Při své činnosti spolupracovali s komisí finanční, a to především v souvislosti s tvorbou rozpočtu a celkového financování jednotlivých zařízení a konaných akcí. Činnost byla členy komise vyhodnocena jako efektivní a doporučení zlepšení jsou nepatrná, bez bližší specifikace. Rovněž četnost schůzí byla považována za dostačující.

Problematikou veřejného pořádku a bezpečnosti se ve spolupráci s městskou policií zabývala komise pro prevenci kriminality a bezpečnost, která měla 13 členů, přičemž jedním z nich byl i příslušník Policie ČR. Členové svoji činnost zhodnotili jako velmi významnou a efektivní, bez nutnosti jakýchkoli zlepšení.

Komise pro výchovu a vzdělávání a využití volného času při své činnosti spolupracuje se základními a mateřskými školami, pedagogicko psychologickou poradnou a komisí pro sport a tělovýchovu. Má 12 členů, kteří považovali svoji činnost za efektivní. Dle jejich názoru není zapotřebí výraznějších zlepšení.

14 členná komise cestovního ruchu se soustředila na předkládání návrhů radě města především v oblasti rozvoje cestovního ruchu, které se týkalo např. i značení jednotlivých kulturních památek. Členové nebyli příliš spokojeni se stávající zákonnou úpravou problematiky komisí v oblasti cestovního ruchu.

Rozdělováním finančních příspěvků do oblasti ochrany životního prostředí se zabývala 12 členná komise životního prostředí, která se sešla v průměru 10krát, což bylo jejími členy považováno za dostatečné.

Komise pro sport a tělovýchovu měla 12 členů, radě předkládala svá vyjádření v oblasti rozdělování příspěvků směřujících na sport a tělovýchovu. Při své činnosti spolupracovala s jednotlivými sportovními kluby a organizacemi a také s komisí pro výchovu a vzdělávání a využití volného času.

Sbor pro občanské záležitosti měl 10 členů a scházel se v průměru jednou za měsíc. Sbor pracoval převážně samostatně, jeho činnost se týkala vítání občánků, různých životních jubileí, zlatých a smaragdových svateb apod. v průběhu celého roku. Se stávající zákonnou úpravou nebyli členové příliš spokojeni, ale svoji činnost zhodnotili jako efektivní.

Komise pro projednávání přestupků se, jak již z názvu vyplývá, scházela za účelem projednávání přestupků. Frekvence schůzí byla závislá na množství projednávaných záležitostí. Komise měla 25 členů. Efektivita byla zhodnocena jako dobrá, počet schůzí dostačující a stávající právní úprava jako uspokojivá.

Komise hospodářského rozvoje měla 18 členů a byla zřízena coby poradní orgán v záležitostech Strategického plánu rozvoje města. Svými členy je komise považována za velmi efektivní s dostatečným počtem schůzí.

Vyhodnocením dotazníků bylo zjištěno, že 67% komisí nemá potřebu žádných změn, 13% komisí požaduje změny nepatrné a 20% komisí by přivítalo změny spíše zásadní, potřebu zásadních změn neprojevila žádná komise. V níže uvedeném grafu jsou přehledně uvedeny typy požadavků na zlepšení činnosti jednotlivých komisí města Olomouce.

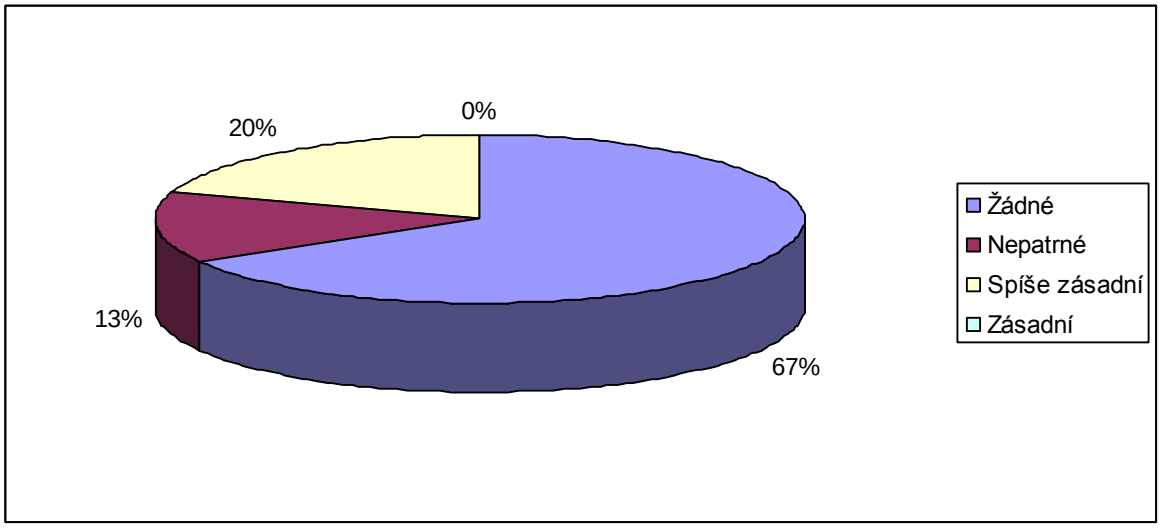

Graf 1: Požadavky na zlepšení - Olomouc

V případě statutárního města Přerov zamíchaly komunální volby v roce 2010 kartami nejen ve složení zastupitelstva a rady města, ale také ve struktuře komisí rady. Původní počet komisí byl z 12 snížen na 9, k čemuž došlo především sloučením některých komisí se značnou příbuzností.

Komise volného času a sportu měla do komunálních voleb 11 členů, po komunálních volbách byla zřízena komise pro výchovu, vzdělávání a sport se stejným počtem členů. Průměrný roční počet schůzí byl 10. Členové hodnotili svoji činnost jako efektivní a se stávající právní úpravou byli spokojeni.

12 členná komise pro cestovní ruch, kulturu a kulturní památky byla po komunálních volbách transformována v 9 člennou komisi pro cestovní ruch a kulturu. Tato komise se průměrně scházela jednou za měsíc, přičemž radě města bylo předloženo 10 stanovisek a 5 – 10 námětů, týkajících se její činnosti. Členové byli spokojeni se stávající zákonnou úpravou a svoji činnost považovali za efektivní.

Komise pro občanské záležitosti zůstala po komunálních volbách co do názvu i počtu členů nezměněna, i nadále jich bylo 11. Součástí komise pro občanské záležitosti byla i pracovní skupina zabývající se půjčkami z fondu oprav a modernizací a rozšiřováním bytového fondu, která měla 9 členů. Komise jako celek se scházela jednou za měsíc. Pracovní skupina se pak sešla v průměru 2 – 3krát za rok, v návaznosti na požadavky občanů. Jejich poža-

davky byly prověřovány, zda mají všechny potřebné náležitosti, zda mají zaplaceny pohledávky vůči městu apod. Náplní činnosti komise pro občanské záležitosti bylo především organizování setkání občanů, kteří dovršili 75 let s představiteli města, a to 3krát ročně. Ve spolupráci se základními a mateřskými školami pak byl zajištěn program na těchto setkáních. Dále komise zajišťuje vítání občánků, zlaté a diamantové svatby, navštěvuje občany, kteří mají 80, 85 a 90 let každoročně v bytě s dárkem a blahopřáním. Komise označila podklady dodávané ze strany vedoucích odborů za perfektní a svoji činnost za velmi efektivní, především v oblasti setkávání s občany u příležitosti jejich jubileí. Pro komisi tato setkání byla velmi přínosná především z důvodu názorů a námětů ze strany samotných občanů. Bohužel stejně pozitivní již členové nebyli v souvislosti uvádění svého názoru na stávající právní úpravu. V této souvislosti byl již komisí zaslán podnět na úpravu zákona regionálnímu poslanci parlamentu, Ministerstvu vnitra i Komoře statutárních měst a Svazu měst a obcí ČR, dotazovaný respondent komise konstatoval, že jsou ze strany uvedených orgánů nejspíš důležitější záležitosti, které je třeba řešit. Přesto se však domnívají, že zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení.

Komise zdravotní péče a sociální pomoci měla 9 členů a v souvislosti s komunálními volbami byla zrušena. Její členové považovali svoji činnost za efektivní a neměli ani výrazné výhrady k právní úpravě.

Komise hospodářského a územního rozvoje rovněž existovala pouze do komunálních voleb v roce 2010. Měla 9 členů a její význam spočíval především v dodávání podkladů pro tvorbu územního plánu.

Komise pro výchovu a vzdělávání měla 11 členů a po komunálních volbách byla sloučena s komisí volného času a sportu, společně vytvořili tedy 11 člennou komisi pro výchovu, vzdělávání a sport.

Investiční komise měla 11 členů, po komunálních volbách počet členů zůstal stejný, název se ale změnil na komisi rozvojovou a investiční. Průměrně se scházela 20 – 25krát. Radě ze strany této komise bylo předloženo 60 stanovisek a 10 námětů. Členové byli spokojeni se stávající právní úpravou i s efektivitou své činnosti. Jediným požadavkem na zlepšení z jejich strany by byla eventuální účast uvolněného zastupitele, který má danou oblast na starosti.

Komise pro projednávání záměrů v majetkoprávních záležitostech byla a po komunálních volbách i zůstala 9 členná, přičemž se nezměnil ani její název. Průměrně se v roce 2010 sešli 14krát. Výsledkem jejich schůzí bylo 200 stanovisek a z každé schůze pak 1 – 2 náměty předložených radě. Podklady byly ze strany vedoucích jednotlivých odborů a ředitelů příspěvkových organizací dodávány automaticky. Výjimečně se stávalo, že bylo nutno předložené materiály doplnit či upřesnit během zasedání. Členové komise byli spokojeni s právní úpravou a svoji činnost považovali za efektivní.

Komise životního prostředí, udržitelného rozvoje a environmentální výchovy měla do komunálních voleb v roce 2010 11 členů, poté byla přejmenována pouze na komisi životního prostředí a počet jejích členů klesl na 9. Průměrně se scházela 10krát ročně, z každé schůze vzešlo stanovisko pro radu. Námětů pak bylo 5. Na schůzích se velmi sporadicky objevovali členové rady, ale naopak velmi často vedoucí jednotlivých odborů či ředitelé příspěvkových organizací. Členové byli spokojeni s efektivitou své činnosti i stávající právní úpravou. Požadavky na zlepšení své činnosti označili za nepatrné. Rádi by byli v dostatečném předstihu informování i připravovaných veřejných projednáních záměrů města, které se týkají životního prostředí, aby mohly být zařazeny do vlastního programu komise.

Komise bezpečnosti, prevence kriminality a BESIP měla 12 členů, po komunálních volbách byla přejmenována na komisi dopravy, bezpečnosti a prevence kriminality s 11 členy. Její činnost spočívala ve spolupráci se základními školami v oblasti prevence kriminality. Členové byli s efektivitou své činnosti spokojeni a neměli výhrady ani k zákonné úpravě.

Komise pro hospodaření s obecními byty se skládala z 11 členů, po komunálních volbách v roce 2010 byla přejmenována na komisi pro hospodaření s byty, pro sociální a zdravotní záležitosti. Počet členů zůstal stejný. Scházeli se pravidelně jednou za měsíc a výsledkem jejich činnosti bylo předložení 300 návrhů na usnesení rady města. Svoji činnost členové považovali za efektivní, návrhy na zlepšení byly minimální, především se jednalo o setřídění nejdůležitějších informací o žadatelích do jednotné a přehledné formy, nejlépe do tabulky.

Poslední komisí je redakční rada Přerovských listů se sestávala z 10 členů, po komunálních volbách byl počet členů navýšen na 11. Schůze se konaly jednou za měsíc a jejich náplní byla tvorba Přerovských listů, které jsou měsíčníkem Magistrátu města Přerova. Činnost komise byla jejími členy považována za efektivní bez nutnosti změn.

Graf č. 2 přehledně znázorňuje druhy požadavků na zlepšení činnosti komisí města Přerova, které uvedli jejich zástupci do dotazníků. 58% komisí nepožaduje žádné zlepšení, 17% komisí by uvítalo zlepšení nepatrné, 17% označilo své požadavky za spíše zásadní a 8% za zásadní.

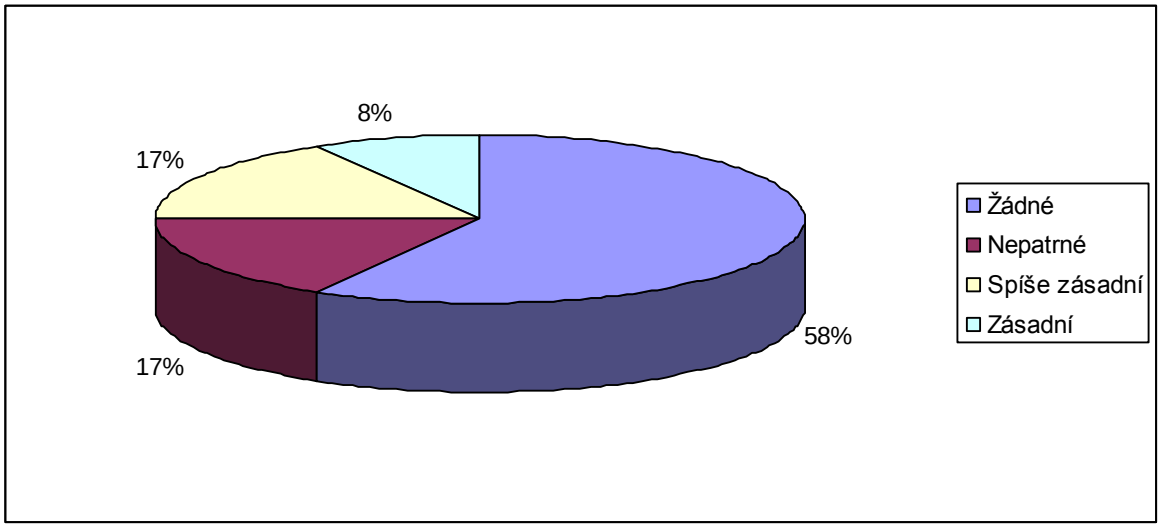

Graf 2: Požadavky na zlepšení - Přerov

Komise zřízené městysem Dřevohostice zůstaly po komunálních volbách nezměněny. Komise kulturní měla 10 členů, kteří se scházeli v průměru 4krát za rok, přičemž radě předložili 7 stanovisek a 10 námětů. Členové byli spokojeni s kvalitou dodaných podkladů ze strany rady městyse, svoji činnost považovali za efektivní a byli také spokojeni se stávající zákonnou úpravou. Jako konkrétní požadavek na zlepšení uvedli, že by komise neměla řešit jen stávající a nejbližší kulturní události městečka, ale i obracet pozornost do historie městyse a upozorňovat na důležitá historická data.

8 členů komise životního prostředí se sešlo v roce 2010 čtyřikrát, přičemž předložili radě městyse 6 svých stanovisek a 4 náměty. S podklady dodanými komisi ze strany rady byli velmi spokojeni, jakož i se stávající právní úpravou.

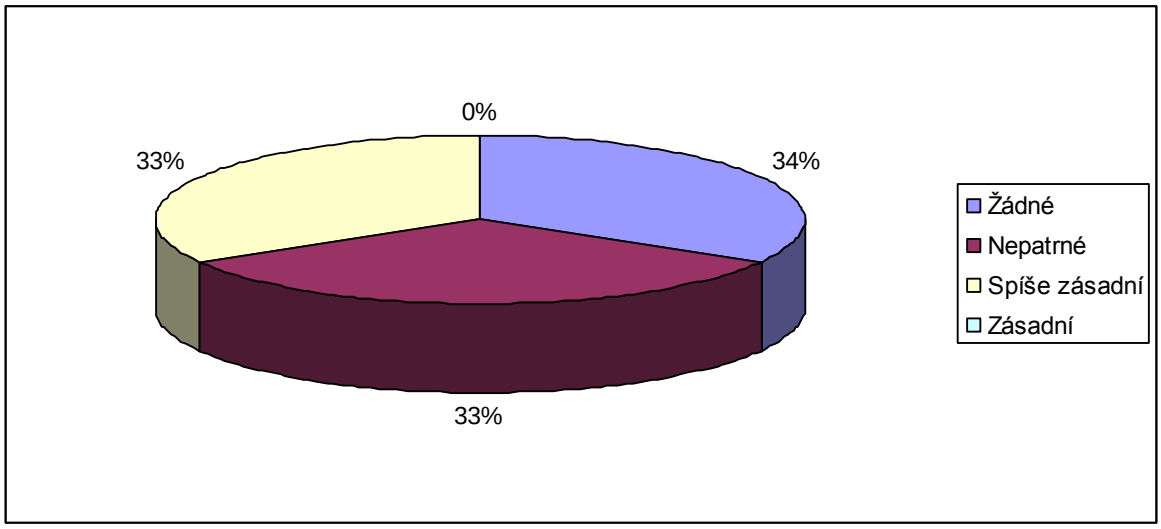

Graf 3: Požadavky na zlepšení - Dřevohostice

Výše uvedený graf je znázorněním požadavků komisí městyse Dřevohostice, prezentovaných jejich zástupci v dotazníku. 34% komisí nepožaduje žádné změny, 33% komisí požaduje změny pouze nepatrné a 33% označilo požadované změny za spíše zásadní.

7 ZHODNOCENÍ STÁVAJÍCÍHO STAVU VÝBORŮ ZASTUPITELSTEV A KOMISÍ RAD - STATUTÁRNÍ MĚSTO OLOMOUC A PŘEROV, MĚSTYS DŘEVOHOSTICE

Na základě analýzy výborů zastupitelstev a komisí rad, která byla zpracována na podkladě předem připravených dotazníků, následně vyplněných zástupci výborů a komisí, je možno vyvodit následující závěry.

Velikost obce se odráží ne jen v počtu členů zastupitelstva a rady, ale má také vliv na množství a druh podnětů předkládaných ze strany výborů a komisí. Výsledkem téměř každé schůze výboru zastupitelstva, a to jak kontrolního, tak finančního, je stanovisko, které je předkládáno zřizovateli. Rovněž na frekvenci schůzí se odráží velikost obce. Dochází k nim v rozpětí od 3 do 10 ročně, přičemž nejčastěji se schází výbory ve statutárním městě Olomouc, o několik schůzí méně absolvují ročně členové výborů ve statutárním městě Přerov a nejnižší frekvenci schůzí zaznamená městys Dřevohostice. Průměrný roční počet schůzí je členy považován za dostatečný. Jedinou výjimku tvoří kontrolní výbor městyse Dřevohostice, který je zároveň výborem s nejmenší frekvencí schůzí.

Činnost výborů zastupitelstev je jejími členy jednoznačně považována za efektivní, čemuž nasvědčuje i dokonalá propracovanost podkladů pro zřizovatele, stejně jako požadavek na obdobně dokonalé podklady vyžadované výbory od zastupitelstva či vedoucích odborů a ředitelů příspěvkových organizací. Rovněž stávající právní úpravu shledávají členové výborů za dostačující a nepovažují za nutné ji jakkoli měnit. Celkově je tedy možno stávající situaci na poli výborů zastupitelstev zkoumaných obcí označit za velmi dobrou. Výbory mají bezesporu pro obecní zřízení velký význam, jelikož by bylo nemožné jejich činnost obsáhnout přímo samotnými členy zastupitelstva jednak z kapacitních důvodů a jednak z důvodu nutné odbornosti v ekonomických oblastech.

Za zmínku také stojí zřízení osadních výborů ve statutárním městě Přerově, které má v porovnání se statutárním městem Olomouc méně městských částí a přesto jimi nedisponuje. Členové osadních výborů se však domnívají, že je jejich činnost velmi důležitá.

V případě komisí zřizovaných jednotlivými radami je situace složitější. Rady všech tří analyzovaných obcí zřizují komisi kulturní, komisi životního prostředí a komisi, zabývající se výstavbou a územním plánování, jejíž název se objevuje v různých modifikacích. V případě městyse Dřevohostice jsou tyto komise jediné zřizované, což se domnívám, že je k jeho velikosti dostačující.

Zajímavější a srovnatelnější je situace ve statutárních městech Přerov a Olomouc. Obě města disponují komisí sociální, bytovou, majetkoprávní, cestovního ruchu, komisí pro občanské záležitosti a hospodářského rozvoje. Názvy se zcela neshodují, avšak vykonávaná činnost ano. Vzhledem k historickému rázu statutárního města Olomouc je zde z pochopitelných důvodů zřízena komise pro architekturu, územní pánování a pro program regenerace památek, která by kupříkladu v Přerově nenašla zdaleka takové uplatnění. Vzhledem k nižšímu počtu obyvatel vykonávají právě v Přerově některé komise funkci několika jiných olomouckých komisí. Jako příklad je možno uvést přerovskou komisi bezpečnosti, prevence kriminality a bezpečnosti silničního provozu. V Olomouci se touto problematikou zabývají dvě komise, a to komise dopravní a komise pro prevenci kriminality a bezpečnost.

Množství stanovisek překládaných jednotlivými komisemi radám analyzovaných obcí do jisté míry souvisí s počtem obyvatel, jejich strukturou, ale i charakterem samotné obce. V případě městyse Dřevohostice by bylo bezpředmětné zřizovat komisi pro výchovu a vzdělání nebo komisi volného času a sportu, a to právě z důvodu velikosti. Obdobná bezpředmětnosti by nastala v případě komise cestovního ruchu, jelikož Dřevohostice nejsou přitažlivým turistickým cílem ve srovnání např. s Olomoucí.

8 NÁVRHY A DOPORUČENÍ KE ZLEPŠENÍ STÁVAJÍCÍHO STAVU VÝBORŮ ZASTUPITELSTEV A KOMISÍ RAD - STATUTÁRNÍ MĚSTO OLOMOUC A PŘEROV, MĚSTYS DŘEVOHOSTICE

Stávající stav výborů zastupitelstev a komisí rad analyzovaných obcí je možno zhodnotit jako uspokojivý ve smyslu jejich struktury, počtu členů, kvality podkladů dodávaných ze strany zastupitelstev, rad, vedoucích odborů a ředitelů příspěvkových organizací. Přesto se však nabízí několik drobných poznatků, které by mohly přispět ke zefektivnění jejich činnosti. Tyto poznatky vychází z názorů členů jednotlivých komisí a výborů. Týkají se především organizačních záležitostí, není tedy vyloučeno, že jejich implementace by byla zdrojem usnadnění činnosti i jiných výborů a komisí. Byly však i další požadavky, zejména ze strany komise pro občanské záležitosti, a to na novelu stávající zákonné úpravy. Na základě výše uvedeného lze na návrhy pohlížet ve dvou rovinách, jednak z roviny organizační a jednak z roviny kvality stávající legislativy. První rovina je řešitelná z pozice členů výborů a komisí, na základě jejich úsilí o zefektivnění a flexibility, kdežto v druhé rovině mohou členové, i přes sebevětší snahu, dávat pouze impulzy, což se nemusí vždy setkat úspěchem.

Do oblasti organizačních změn je možno zahrnout následující připomínky výboru a komisí:

Členové finančního výboru zastupitelstva statutárního města Přerova by ocenili včasnost předkládaných materiálů ze strany jednak členů zastupitelstva a jednak ze strany vedoucích odborů a ředitelů příspěvkových organizací. Jednou z možností uspokojení jejich požadavku by, a tím i zefektivnění jejich práce, by mohlo být stanovení nejzazšího termínu pro odevzdání podkladů pro jejich činnost.

Zbývající požadavky na zlepšení plynuly ze strany členů komisí. Domnívám se, že požadavku přerovské komise životního prostředí, aby byli členové v dostatečném předstihu informováni o připravovaných veřejných projednáních záměrů města, týkajících se životního prostředí, by bylo možno vyhovět, stejně jako v případě finančního výboru téhož města, tedy stanovením nejzazšího termínu, do kterého by členové museli být s takovou situací obeznámeni.

V případě komise pro hospodaření s byty, která je zřízena radou statutárního města Přerova, se jedná o relativně drobný nedostatek, jehož odstranění by však mohlo mít přínos v obecné rovině pro mnoho jiných komisí. Jejím členům totiž chybí setřídění nejdůležitějších informací o žadatelích o městské byty. Za ideální řešení bych v takovém případě považovala jednotnou databázi, nejlépe ve formě tabulky.

Kulturní komise rady městyse Dřevohostice považuje za největší nedostatek fakt, že jsou projednávány pouze stávající a nejbližší kulturní události, aniž by byla věnována pozornost důležitým historickým datům. V tomto případě se domnívám, že by iniciativa měla plynout od samotných členů této komise, která by se mohla projevit např. předkládáním návrhů s touto tematikou radě městyse.

Do oblasti požadavků na změnu legislativní úpravy je možno zařadit následující podnět:

Přerovská komise pro občanské záležitosti již nějakou dobu lobuje za změnu zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení, ve znění pozdějších předpisů, jelikož jej v jeho stávající podobě považují za zastaralý a hodný novelizace. Pro současné použití je již nevyhovující, což bylo podotknuto již v zaslaném podnětu regionálnímu poslanci parlamentu, na Ministerstvo vnitra, Komoře statutárních měst i Svazu měst a obcí ČR.

Domnívám se, že převážná část návrhů na zlepšení, které mají organizační charakter, jsou využitelné ne jen pro komisi či výbor, který tyto nedostatky podotknul, ale také pro komise a výbory jiného zaměření.

Po důkladné analýze výborů zastupitelstev a komisí rad bych si dovolila navrhnout konání ne jen schůzí v rámci jedné komise či výboru, ale i schůze komisí či výborů vzájemně. Jsem toho názoru, že vzájemná interakce by mohla do jejich činnosti vnést celou řadu inovativních prvků, které by mohly jednak usnadnit a jednak zefektivnit práci jejich členů.

ZÁVĚR

Teoretická část práce byla zaměřena na obecné informace o obcích v České republice, zejména objasnění postavení, dělení, působnost obcí a orgány obcí, kterými jsou obecní úřady, starostové obcí, zastupitelstva a rady obcí a obecní policie. Z důvodu zaměření práce byly věnovány samostatné kapitoly právě zastupitelstvům a radám obcí a výborům a komisím.

V případě zastupitelstev byla věnována pozornost volbě jeho členů, zevrubně bylo charakterizováno jejich postavení, odměňování, povinnosti a práva, průběh zasedání a jeho výsledky včetně usnesení. Podobná struktura byla zvolena i při zpracování charakteristiky rady, rovněž se jednalo o zevrubné zpracování podmínek členství v radě, práv a povinností, pravomocí rady jakožto kolektivního orgánu, schůzí a usnesení. Bylo poukázáno na zásadní rozdíl mezi těmito dvěma orgány obce spočívající v neveřejnosti schůzí rad, oproti zasedáním zastupitelstev, která veřejnosti přístupná jsou.

Následně byly detailně analyzovány výbory zastupitelstev a komise rad obcí, tedy iniciativní a kontrolní orgány. Výbory byly rozděleny v souladu se zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů, na výbory obcemi zřizované povinně (kontrolní a finanční), a povinně až v momentě, kdy je obcí splněna podmínka stanovená zákonem (např. výbor pro národnostní menšiny). Zřizování komisí, jak je v práci uvedeno, závisí na potřebách té které obce, avšak za současného dodržení zákonem stanovených podmínek, jde např. o komisi zdravotní a sociální, školskou, kulturní, sportovní a tělovýchovy, pro mládež a volnočasové aktivity, lázeňství a cestovního ruchu, životního prostředí, protidrogové prevence, prevence kriminality, bezpečnosti, architektury a památkové péče, povodňové, bytové, majetkové apod.

Praktická část práce spočívala nejdříve v poskytnutí obecných informací o analyzovaných obcích, kterými byly statutární město Olomouc a Přerov a městys Dřevohostice. Cílem navazující části byla analýza zastupitelstev a rad těchto obcí, na základě které byly zjištěny

souvislosti mezi velikostmi obcí a rozsahem činnosti jejich orgánů. Pozornost byla směřována i vůči výborům a komisím, jejichž činnost byla analyzována na základě dotazníků adresovaných jejich členům. V práci byla posouzena činnost komisí a výborů nejen z pohledu počtu členů a frekvencí jejich schůzí, ale i z pohledu kvality dodávaných podkladů, množství stanovisek překládaných ročně zastupitelstvu či radě. Výsledkem analýzy, při které bylo vycházeno zejména z názorů členů komisí a výborů, jsou návrhy a doporučení směřující k zefektivnění činnosti výborů a komisí. Závěrem lze tedy konstatovat, že předpoklad byl splněn.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

[1] BALÍK, S. Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009. 250 s. ISBN 978-80-247-2908-4

[2] BÍLÝ, J. Právní dějiny na území České republiky, Praha: Linde 2003. 474 s. ISBN 80-7106- 709-1.

[3] BRŮNA, M. Veřejná správa, Praha: Institut pro místní správu, 2006. 87 s. ISBN 80-86976-09-2.

[4] COGAN, R. Osadní výbory. Veřejná správa, 2008, č. 5, s. 23-24.

[5] HENDRYCH, D. a kol. Správní právo. Obecná část. 7. vyd., Praha: C. H. Beck, 2009. 822 s. ISBN 978-80-7400-049-2.

[6] CHABURSKÝ, M.: Veřejná správa – správa měst a obcí. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007. 86 s. ISBN 978-80-7395-020-0.

[7] JANÁK, J., HLEDÍKOVÁ, Z., DOBEŠ, J.: Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost., Lidové noviny, Praha 2005. 568 s. ISBN 80-7106-709-1.

[8] KADEČKA, P. a kol. Právo obcí a krajů v České republice. Praha: C. H. Beck, 2003. 408 s. ISBN 80-7179-794-4.

[9] KOPECKÝ, M. Právní postavení obcí a krajů: základy komunálního práva. Praha: Wolters Kluwer, 2010, 377 s. ISBN 978-80-7357-561-8.

[10] KOUDELKA Z. Obce a kraje. Praha: Linde, 2000, 228 s. ISBN 80-7201-272.

[11] KOUDELKA, Z.: Obecní samospráva. Zákon o obcích v komentovaném znění, Doplněk, Praha 2006 96s.. ISBN 80-7239-193-3.

[12] LEPÁČEK, J. a kol., Povídání o městě. Přerov: Město Přerov, 2000. 243 s. ISBN 80-238-6173-5.

[13] LEPÁČEK, J., PASSINGER, B. Pobečví v proměnách času. Přerov: Elan spol. s r. o., 2005. 255 s. ISBN 80-239-5178-5.

[14] MATRASOVÁ, E., ŠLAUF, V. Zákon o obcích včetně prováděcích předpisů s komentářem. Praha: Polygon, 2003. 311 s. ISBN 80-7273-088-6.

[15] PELECH, P., SCHULZ, J. Olomouc a zajímavá místa v okolí. Olomouc: Anag, spol. s r. o., 2010. 173 s. ISBN 978-80-7263-607-5.

[16] Územní samospráva. Zákon o obcích. Zákon o krajích. Zákon o hlavním městě Praze. Zákon o ústředních územních samosprávních celcích. Poznámky. Prováděcí předpisy. Vybrané související předpisy, Praha: Eurounion, 2006. 454 s. ISBN 80-7317-056-6.

[17] Výbory pro národnostní menšiny v kontextu aktuálních potřeb. Informační a metodický průvodce. Úřad vlády České republiky, Praha 2009. ISBN 978-80-7440-013-1.

Právní předpisy

[1] Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů

[2] Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

[3] Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

[4] Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů.

[5] Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů

[6] Zákon č. 132/2006 Sb., o kronikách obcí, ve znění pozdějších předpisů.

[7] Zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů

[8] Nařízení města Přerova č. 3/2002

Judikatura

[1] Rozsudek Nejvyššího správního soudu, sp. zn. 6 As 40/2004-62

Internetové zdroje

[1] Definice pojmů:Využívání ICT v organizacích veřejné správy. [online]. [cit. 2011-02-27]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/definice_pojmu_vyuzivani_ict_v_organizacich_verejne_ spravy >.

[2] Historie Olomouce v datech. [online]. [cit. 2011-03-28]. Dostupné z WWW: <http://www.tourism.olomouc.eu/index.php?lang=1&kategorie=158&clanek=42> .

[3] Jednací řád obce Skorošice. [online].[cit. 2011-02-28]. Dostupné z WWW: <http://www.skorosice.cz/pdf/skorosice_jednaci_rad_rady_obce.pdf >.

[4] KOLMAN, Petr. Orgány zastupitelstva obce a rady obce. [online]. [cit. 2011-03-5]. Dostupné z WWW: <http://www.epravo.cz/top/clanky/organy-zastupitelstva-obce-a-rady-obce-63392.html>.

[5] Práva a povinnosti zastupitelů. [online].[cit. 2011-02-28]. Dostupné z WWW: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6272351>.

[6] Statutární město Přerov. Historie. [online]. [cit. 2011-03-28]. Dostupné z WWW: < http://www.mu-prerov.cz/cs/o-prerove/historie-mesta.html>.

[7] Statutární město Přerov. Symboly města. [online]. [cit. 2011-03-28]. Dostupné z WWW: < http://www.mu-prerov.cz/cs/o-prerove/soucasnost-mesta/symboly-mesta.html>.

[8] Základní principy hospodaření obce 1. [online]. [cit. 2011-02-12]. Dostupné z WWW: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6432524>.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1. Znak města Olomouce 1 55
Obr. 2. Vlajka města Olomouce 1 55
Obr. 3. Znak města Přerov 58
Obr. 4. Prapor města Přerov 59
Obr. 5 Znak městyse Dřevohostice 61
Obr. 6 Vlajka městyse Dřevohostice 61
Graf 1: Požadavky na zlepšení - Olomouc 79
Graf 2: Požadavky na zlepšení - Přerov 82
Graf 3: Požadavky na zlepšení - Dřevohostice 83

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA PI: Dotazník - Výbory

PŘÍLOHA PII: Dotazník - Komise

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK - VÝBORY

1. Obec

2. Výbor

3. Počet členů

4. Průměrný roční počet schůzí

5. Považujete průměrný roční počet schůzí za dostatečný?

☐Ano

☐Spíše ano

☐Spíše ne

☐Ne

6. Počet předložených stanovisek zastupitelstvu ročně

7. Počet předložených návrhů zastupitelstvu ročně

8. Průměrné roční množství plněných úkolů z pověření zastupitelstva

9. Průměrné roční množství záležitostí řešených z vlastní iniciativy výboru

10. Frekvence účasti člena zastupitelstva na schůzi výboru

☐Velmi často

☐Často

☐Sporadicky

☐Vůbec

11. Počet požadavků výboru k dodání podkladů ze strany členů zastupitelstva

12. Spokojenost s kvalitou podkladů dodaných výboru v rámci osobní účasti členů zastupitelstva na schůzi výboru

☐Velmi spokojen

☐Spokojen

☐Spíše nespokojen

☐Nespokojen

13. Spokojenost s kvalitou podkladů v písemné formě dodaných výboru členy zastupitelstva

☐Velmi spokojen

☐Spokojen

☐Spíše nespokojen

☐Nespokojen

14. Frekvence přizvání vedoucích odborů / ředitelů příspěvkových organizací na schůzi výboru

☐Velmi často

☐Často

☐Sporadicky

☐Vůbec

15. Počet požadavků k dodání podkladů v písemné formě výboru ze strany vedoucích odborů / ředitelů příspěvkových organizací

16. Spokojenost s kvalitou podkladů dodaných výboru v rámci osobní účasti vedoucích odborů / ředitelů příspěvkových organizací na schůzi výboru

☐ Velmi spokojen

☐ Spokojen

☐ Spíše nespokojen

☐ Nespokojen

17. Spokojenost s kvalitou podkladů dodaných vedoucími odborů / řediteli příspěvkových organizací

☐ Velmi spokojen

☐ Spokojen

☐ Spíše nespokojen

☐ Nespokojen

18. Spokojenost se stávající zákonnou úpravou výborů

☐ Velmi spokojen

☐ Spokojen

☐ Spíše nespokojen

☐ Nespokojen

19. Zhodnocení efektivity činnosti vykonávané výborem

☐ Velice efektivní

☐ Spíše efektivní

☐ Spíše neefektivní

☐ Neefektivní

20. Požadavky na zlepšení

☐ Zásadní

☐ Spíše zásadní

☐ Nepatrné

☐ Žádné

21. Konkrétní požadavky na zlepšení

PŘÍLOHA P II: DOTAZNÍK - KOMISE

1. Obec

2. Komise

3. Počet členů

4. Průměrný roční počet schůzí

5. Považujete průměrný roční počet schůzí za dostatečný?

☐Ano

☐Spíše ano

☐Spíše ne

☐Ne

6. Počet předložených stanovisek radě ročně

7. Počet předložených námětů radě ročně

8. Průměrné roční množství plněných úkolů z pověření rady

9. Průměrné roční množství záležitostí řešených z vlastní iniciativy komise

10. Frekvence účasti člena rady na schůzi komise

☐Velmi často

☐Často

☐Sporadicky

☐Vůbec

11. Počet požadavků k dodání podkladů komisi ze strany členů rady

12. Spokojenost s kvalitou podkladů dodaných komisi v rámci osobní účasti členů rady na schůzi komise

☐Velmi spokojen

☐Spokojen

☐Spíše nespokojen

☐Nespokojen

13. Spokojenost s kvalitou podkladů v písemné formě dodaných členy rady komisi

☐Velmi spokojen

☐Spokojen

☐Spíše nespokojen

☐Nespokojen

14. Frekvence přizvání vedoucích odborů / ředitelů příspěvkových organizací na schůzi komise

☐Velmi často

☐Často

☐Sporadicky

☐Vůbec

15. Počet požadavků komise k dodání podkladů ze strany vedoucích odborů / ředitelů příspěvkových organizací

16. Spokojenost s kvalitou podkladů dodaných komisi v rámci osobní účasti vedoucích odborů / ředitelů příspěvkových organizací na schůzi komise

☐ Velmi spokojen

☐ Spokojen

☐ Spíše nespokojen

☐ Nespokojen

17. Spokojenost s kvalitou podkladů dodaných v písemné formě vedoucími odborů / řediteli příspěvkových organizací komisi

☐ Velmi spokojen

☐ Spokojen

☐ Spíše nespokojen

☐ Nespokojen

18. Spokojenost se stávající zákonnou úpravou komisí

☐ Velmi spokojen

☐ Spokojen

☐ Spíše nespokojen

☐ Nespokojen

19. Zhodnocení efektivity činnosti vykonávané komisí

☐ Velice efektivní

☐ Spíše efektivní

☐ Spíše neefektivní

☐ Neefektivní

20. Požadavky na zlepšení

☐ Zásadní

☐ Spíše zásadní

☐ Nepatrné

☐Žádné

21. Konkrétní požadavky na zlepšení: